KDE BOLO TAM BOLO...NÁVRHY STREDOŠKOLÁKA NA ENVIRONMENTÁLNU VÝCHOVU DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU

(Príloha B k SOČ)

2023

Alexandra Petríková a Beáta Kyptová

Obsah

Predhovor	
Príloha B	Pracovné listy
Príloha B1	Pracovný list 1
Príloha B2	Pracovný list 2
Príloha B3	Pracovný list 3
Príloha B4	Pracovný list 4
Príloha B5	Pracovný list 5
Príloha B6	Pracovný list 6
Príloha B7	Pracovný list 7
Príloha B8	Pracovný list 8
Príloha B9	Pracovný list 9
Príloha B10	Pracovný list 10
Príloha B11	Pracovný list 11
Príloha B12	Pracovný list 12
Príloha B13	Pracovný list 13
Príloha B14	Pracovný list 14
Príloha B15	Pracovný list 15

Zoznam obrázkov v prílohe

Obrázok 1	Pracovný list – potravný reťazec
Obrázok 2	Urob drep a poskoč – pohyb žabky
Obrázok 3	Bež a mávaj rukami – pohyb mušky
Obrázok 4	Plaz sa po lavičke – pohyb užovky
Obrázok 5	Kľakni na kolená, vyhrb sa a prehni chrbát – pohyb mačky
Obrázok 6	Liečivá rastlina skorocel
Obrázok 7	Ráno malého mravčeka
Obrázok 8	Stará mama a mravček
Obrázok 9	Mravček, stará mama a starý otec idú hasiť
Obrázok 10	Psík Bodrík s Karolom našli horiacu cigaretu
Obrázok 11	Karolova veľká noha zašliapla cigaretu
Obrázok 12	Natešený mravček môže opäť cvičiť na slniečku

Obrázok 13 Ľahni si na podložku – zvädnutá vňať mrkvičky
Obrázok 14 Pogúľaj sa na podložke – vetrík sa pohráva so zvädnutou vňaťou mrkvičky
Obrázok 15 Vystrč jednu ruku – vodička z krhličky sa dostala do koreňa a do stonky
Obrázok 16 Roztiahni prsty na ruke – vňať sa pozviechava
Obrázok 17 Vystrč druhú ruku – vodička z krhličky sa dostala do ďalšej stonky
Obrázok 18 Roztiahni prsty na ruke – vňať sa pozviechava aj v ďalšej stonke
Obrázok 19 Roztiahni nohy a hýbaj s nimi na strany – vňať už naberá silu
Obrázok 20 Postav sa rovno a rozprestri ruky nad hlavou a hýbaj s nimi – mrkvička je opäť krásna a pohybuje sa vo vetríku
Obrázok 21 Na rozloženú deku si deti posadajú – zajacove mrkvičky sú v nore
Obrázok 22 Deti si posadajú na preloženú deku (na polovinu) – zajacove mrkvičky sú v korytnačom domčeku
Obrázok 23 Deti sa postavia na preloženú deku (na polovinu) – zajacove mrkvičky sú v hniezde vtáčika
Obrázok 24 Deti sa na preloženú deku postavia na jednu nohu – zajacove mrkvičky sú v bobrovom domčeku
Obrázok 25 Zrazu deti z deky popadajú – domček bobra sa rozpadol
Obrázok 26 Bystruško a Mudroško
Obrázok 27 Veverička a trpaslík
Obrázok 28 Trpaslík s rybou a žabou
Obrázok 29 Lesné zvieratká
Obrázok 30 Pracovný list pre deti o meste
Obrázok 31 Zajac
Obrázok 32 Líška
Obrázok 33 Bocian
Obrázok 34 Kapor
Obrázok 35 Poskoč v drepe – pohyb zajaca
Obrázok 36 Choď po špičkách – pohyb líšky
Obrázok 37 Pri chôdzi dvíhaj vysoko nohu – pohyb bociana
Obrázok 38 Otáčaj sa na mieste – pohyb kapra
Obrázok 39 Krabice na triedený odpad

Obrázok 40 Prelez cez tunel – vylezenie z ikry
Obrázok 41 Bež okolo kužeľov – oboplávanie kameňov
Obrázok 42 Prejdi lavicu a zoskoč – spadnutý strom vo vode
Obrázok 43 Podlez tyč – konára vo vode
Obrázok 44 Prejdi opatrne po lavici – plávanie proti prúdu
Obrázok 45 Sladkovodné ryby: A – pstruh, B – šťuka, C – plotica, D – kapor, E – lipeň, F – jalec, G – úhor
Obrázok 46 Bež a pohybuj rukami hore, dole – let včely
Obrázok 47 Plaz sa po lavičke – pohyb hada
Obrázok 48 Podlez stôl – pohyb ježka
Obrázok 49 Poskakuj na jednej nohe okolo deky – pohyb vrabca
Obrázok 50 Pracovný list – lesné upratovanie
Obrázok 51 Pracovný list – triedenie odpadu
Obrázok 52 Vhodné (E) a nevhodné (A.B,C,D) správanie v lese
Obrázok 53 Nevhodné (A,C) a vhodné (B,D) správanie v lese
Obrázok 54 Hlučná hudba z rádia
Obrázok 55 Vypúšťanie odpadových vôd do rieky
Obrázok 56 Odpadky v lese
Obrázok 57 Hra „Poď sa prejsť lesoparkom“
Obrázok 58 Drevené kocky vyrobené do hry vyrobené stolármi našej školy
Obrázok 59 Pri laminovaní kartičiek pomáhali spolužiaci
Obrázok 60 Obal na hru je vyrobený s odpadového materiálu
Obrázok 61 Stopy zvierat v lese
Obrázok 62 Stopy zvierat: A – stopa líšky, B – stopy medveďa, C – stopy diviaka, D – stopa jeleňa, E – stopy zajaca, F – stopa kačice
Obrázok 63 Ďalšie stopy zvierat: A – stopy jazveca, B – stopy veverice, C – stopy vydry, D – stopy sýkorky
Obrázok 64 Lesné zvieratá: A – veverica, B – zajac, C – vydra, D – diviak, E – jeleň, F – medveď
Obrázok 65 Ďalšie obrázky zvierat: A – jazvec, B – líška, C – divé kačky, D – sýkorka

Predhovor

„Chcel som rozbiť atóm. Nepodarilo sa, ale znova som sa presvedčil, že sú veci, s ktorými by sa ľudstvo nemalo zahrávať...

Vladimír Renčín

Ilustrátor V. Renčín obrázkom a slovami vyjadril, že človek je živou bytosťou a platia pre neho základné zákonitosti života a mali by platiť i základné morálne príkazy. Tieto príkazy je potrebné zasiať u detí v útlom veku v materskej škole.

Predkladáme pätnásť návrhov v podobe pracovných listov, ktoré je možné využiť v materských školách, ktoré rozvíjajú environmentálnu gramotnosť detí predškolského veku. Veríme, že sa prenesiete v mysli do detského veku a spomeniete si na rozprávky, ktoré ste počúvali a na hry, ktoré ste sa hrávali s inými deťmi.

Saša a Bea

Príloha B Pracovné listy

B1 Pracovný list 1

Názov: **Žabka a jej sľub**

Vypracovala: Alexandra Petríková, Beáta Kyptová

Pomôcky: pracovný list pre deti, priestor na cvičenie, lavička.

Veková skupina: 5- 6 ročné deti.

Motivácia: Učiteľka prečíta deťom príbeh o žabke.

Kde bolo, tam bolo, bola jedna mladá žabka, ktorá zablúdila v hustom kroví. Čierna noc ju našla. „*Krk, krk, krk, mama, mama, kde si*?“ volala. Ale nik sa jej neozýval. „*Mama, mama, kde si*?“ volala žabka žalostne. Odrazu, kde sa vzalo, tam sa vzalo, priletelo k žabke drobné zelenkasté svetielko a sadlo si na lístok. Žabka sa preľakla, odskočila, ale vtom sa svetielko slabým hláskom ozvalo: „*Mamu hľadáš, žabka?“* Žabka ustráchane odpovedala: *„Áno, nemôžem ju nájsť. A ktože si ty?“* „*Či ma nepoznáš? Ja som svätojánska muška a chcem ti pomôcť,*“ odvetila muška. Žabka sa udivene opýtala: „*Akože my ty chceš pomôcť, keď si taká malá?*“ Muška povedala: „*Aj keď som malá, predsa ti môžem pomôcť. Zavediem ťa domov. A to ti hádam stačí*.“ „*Pravdaže, stačí, ak vieš, kde bývam*,“ odvetila žabka. Muška povedala: „*Keď mi povieš, budem vedieť. Tu všetko dobre poznám.*“ „*Nuž, pri starej vŕbe v močiari bývame. A už pôjdeme*?“ pýtala sa netrpezlivo žabka. „*Lenže pôjdeme pomedzi husté krovie. Poletím nízko nad zemou pomedzi prúty, kde na konárikoch niet lístia. Preto mi musíš na svoju žabiu česť sľúbiť, že ma nezješ*,“ navrhla žabke svätojánska muška. „*Oj, kdeže by som ťa zjedla. Veď akože by som sa potom dostala domov?*“ ubezpečovala žabka mušku a prehltla slinku. „*Poďme teda!“* zlietla muška nižšie. Letela a letela a žabka za ňou hopkala. „*Či sme ešte ďaleko?“* opýtala sa žabka. „*Veru sme už neďaleko. Ešte cez niekoľko kríkov prejdeme a budeme pri trstine. A to už aj ty vieš, že trstina rastie v močiari,“* vysvetľovala svätojánska muška. A zasa letela a svietila a žabka za ňou hopkala. Odrazu žabka tíško zašomrala: „*O chvíľočku budem doma, a tak už mušku nebudem potrebovať*“. Žabka zabudla na sľub, ktorý dala muške. Vyskočila, urobila ham! A už bola svätojánska muška tam. Tak svätojánska muška dosvietila. Žabka skokom zobudila veľkú užovku. Užovka nelenila, hneď spravila ham! A už bola i žabka tam. Tak žabka dohopkala. V kroví zavládlo ticho. Len vŕbové lístky tíško šelestili a šepkali si o žabkinej nevďačnosti (Andel, 1986).

Postup: Po prečítaní príbehu učiteľka diskutuje s deťmi o žabkinom sľube. Vysvetlí im o potravnom reťazci v prírode. Ukáže im v pracovnom liste obrázky zvierat (Obr. 1) a deti určia, čím sa živia. Na záver napodobnia pohyb žabky, mušky a užovky.

PRACOVNÝ LIST – Potravný reťazec. Čiarou spoj – čím sa živia zvieratká.

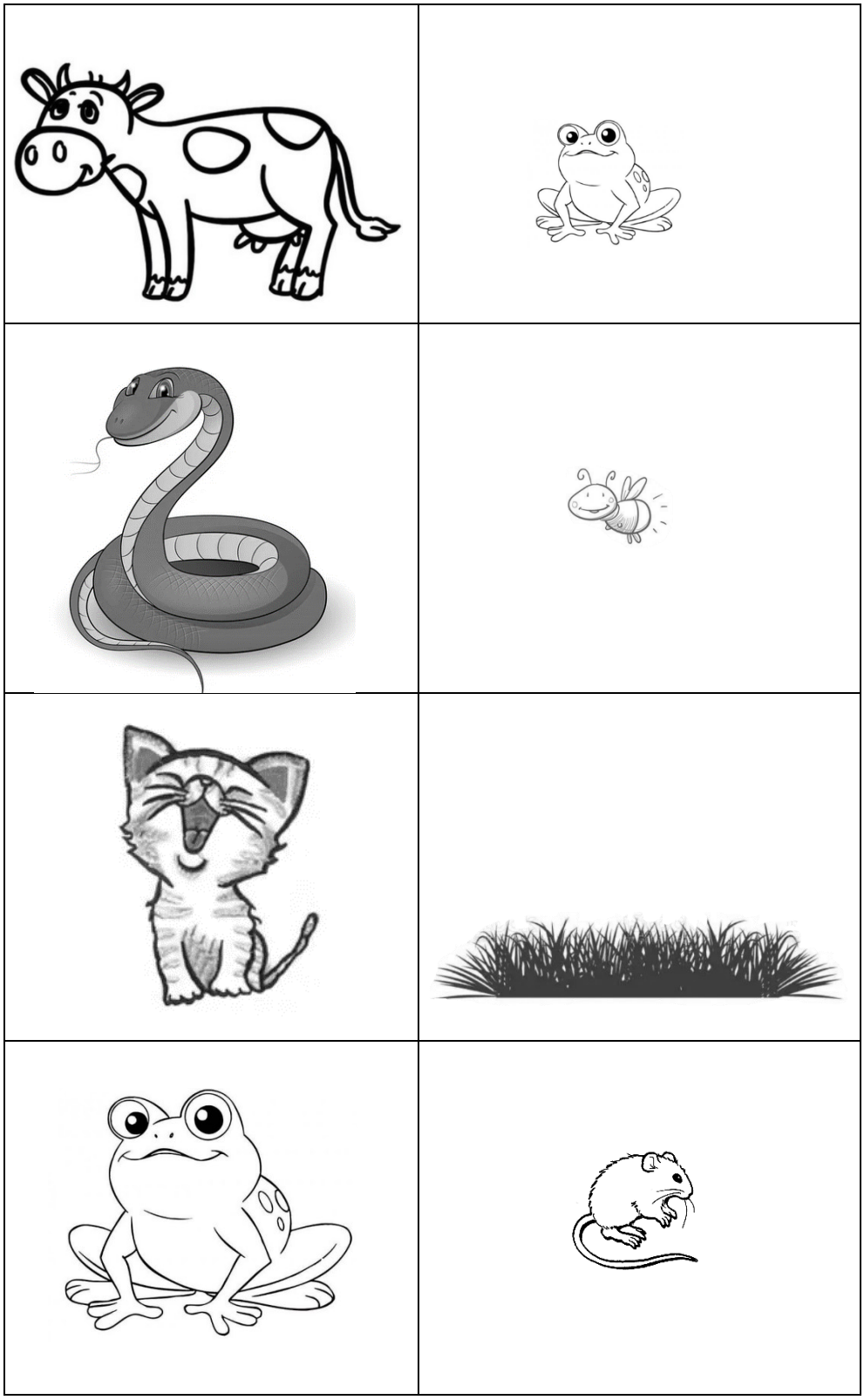

Obr. 1 Pracovný list – potravný reťazec (Beáta Kyptová, 2023)

Cvičenie s deťmi: Pri cvičení učiteľka vždy cvičí s deťmi – ukazuje pohyb. Spoločne napodobnia pohyb žabky, svätojánskej mušky, užovky a mačky (Obr. 2-5).

Obr. 2 Urob drep a poskoč – pohyb žabky

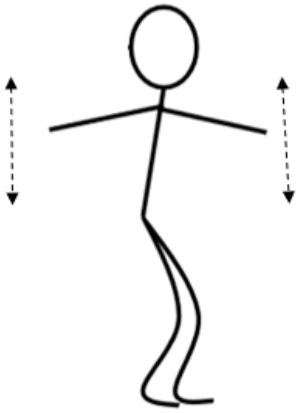

Obr. 3 Bež a mávaj rukami – pohyb mušky

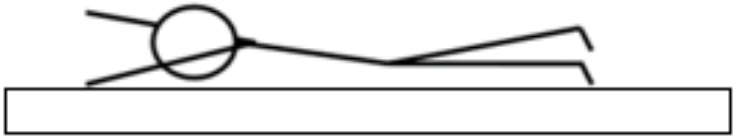

Obr. 4 Plaz sa po lavičke – pohyb užovky

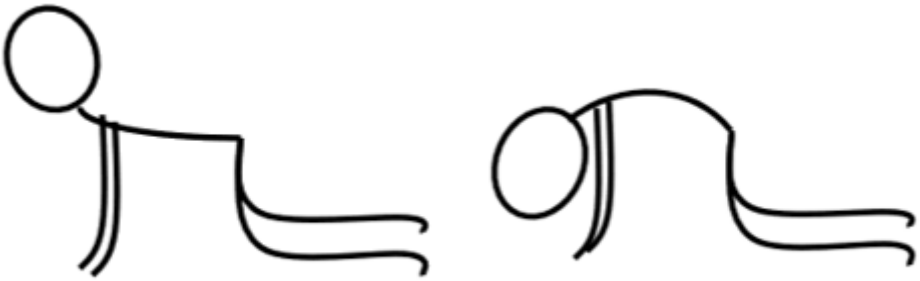

Obr. 5 Kľakni na kolená, vyhrb sa a prehni chrbát – pohyb mačky

B2 Pracovný list 2

Názov: **Pátrač mravec**

Vypracovala: Alexandra Petríková

Pomôcky: obrázky na vyfarbovanie, pastelky.

Veková kategória: 5-6 ročné deti

Motivácia: Učiteľka prečíta deťom rozprávku.

Kde bolo tam bolo, žili v jednom lese mravčeky. Malý mravec sa zobudil do krásneho dňa a chcel si vonku zacvičiť. Rozhodol sa, že navštívi starú mamu. Zrazu zacítil, že celou cestou ho prenasleduje strašný dym. „*Čo sa deje, stará mama?*“ Opýtal sa jej mravček. „ *Ktovie odkiaľ sa tu berie dym!*“ odpovedala stará mama. „*Podľa smradľavého zápachu myslím, že dym je z cigarety. Jedna horiaca cigareta môže zničiť celý les*,“ pripojil sa k rozhovoru starý otec. Rozhodli sa, že horiacu cigaretu nájdu a zahasia ju. Mravček si pomyslel na dym, ktorý znečisťuje vzduch v celom okolí. Dym zacítil aj psík Bodrík a priviedol svojho veľkého priateľa Karola ku odhodenej horiacej cigarete. Karolova veľká noha dupla na horiacu cigaretu a všetci obyvatelia lesa boli zachránení.

Postup: Po prečítaní príbehu učiteľka diskutuje s deťmi o tom, ako je nebezpečný oheň v lese. Uškodí rastlinám i živočíchom. Potom vyfarbujú obrázky (Obr. 7-11). Spoločne z vyfarbených obrázkov zložia knihu podľa príbehu a pritom si jednoducho zreprodukujú obsah príbehu pomocou knižky. A na záver učiteľka povie jednu básničku „Mravček“(Andel, 1986).

Spadol z kríka mravček
rozbolel ho palček.
Potom celá nožička,
Nuž si ľahol do kríčka.

Čmeliak lietal naokolo.
Mravčeka mu ľúto bolo.
Do lístočka skorocelu,
zabalil mu nôžku celú.
Priniesol aj medu trošku,
hneď mal mravček zdravú nôžku.

Obr. 6 Liečivá rastlina skorocel

Diskutujú o mravčekovi v básničke. Učiteľka kladie otázky: Prečo čmeliak zabalil nôžku mravca do skorocelového listu? Vieš ako vyzerá skorocel (Obr. 6)? Poznáš aj iné liečivé bylinky?

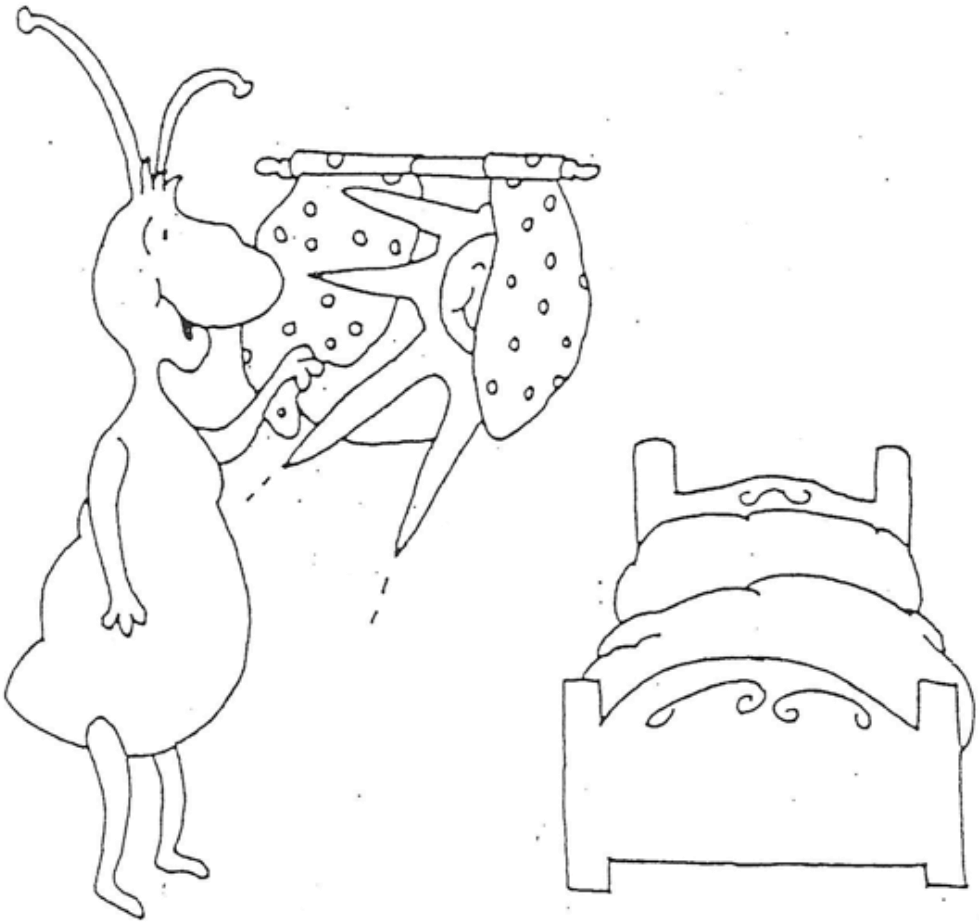

Obr. 7 Ráno malého mravčeka (Petríková, 2023)

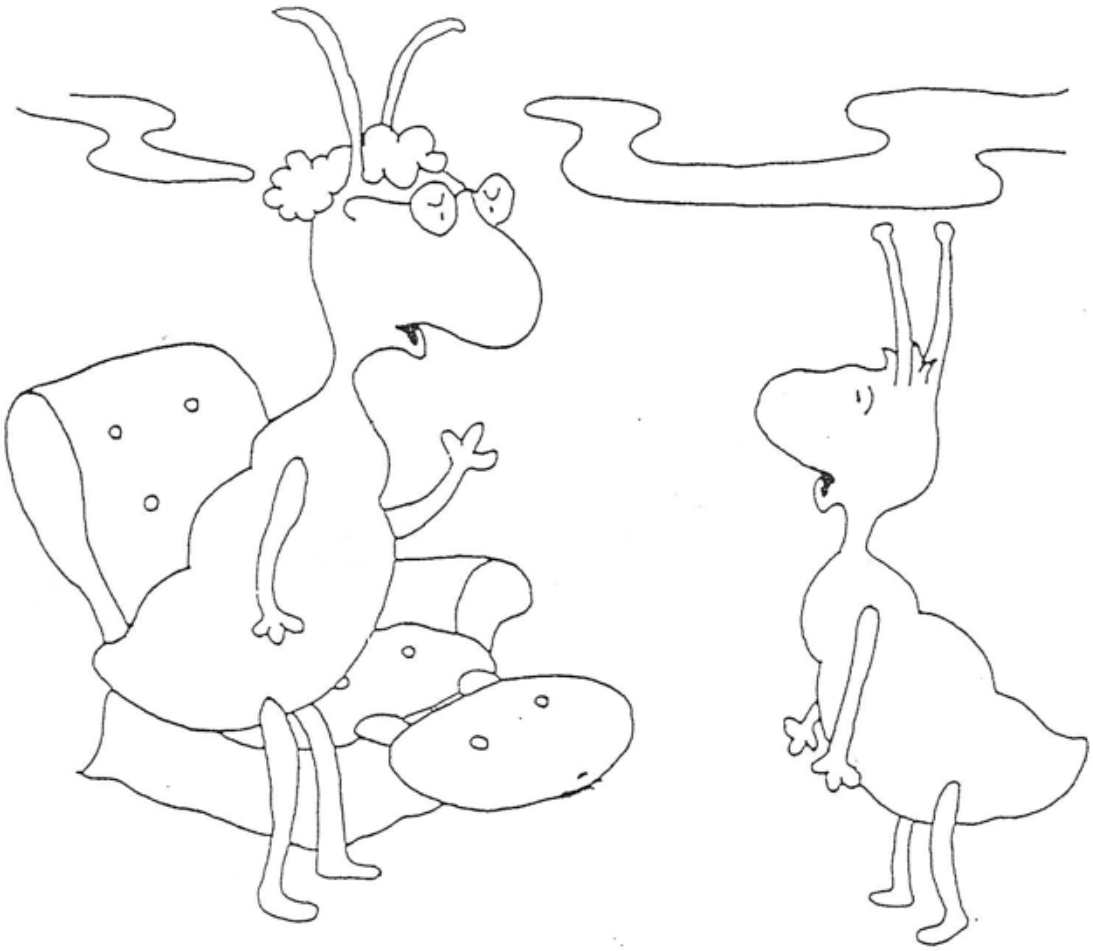

Obr. 8 Stará mama a mravček (Petríková, 2023)

Obr. 9 Mravček, stará mama a starý otec idú hasiť (Petríková, 2023)

Obr. 10 Psík Bodrík s Karolom našli horiacu cigaretu (Petríková, 2023)

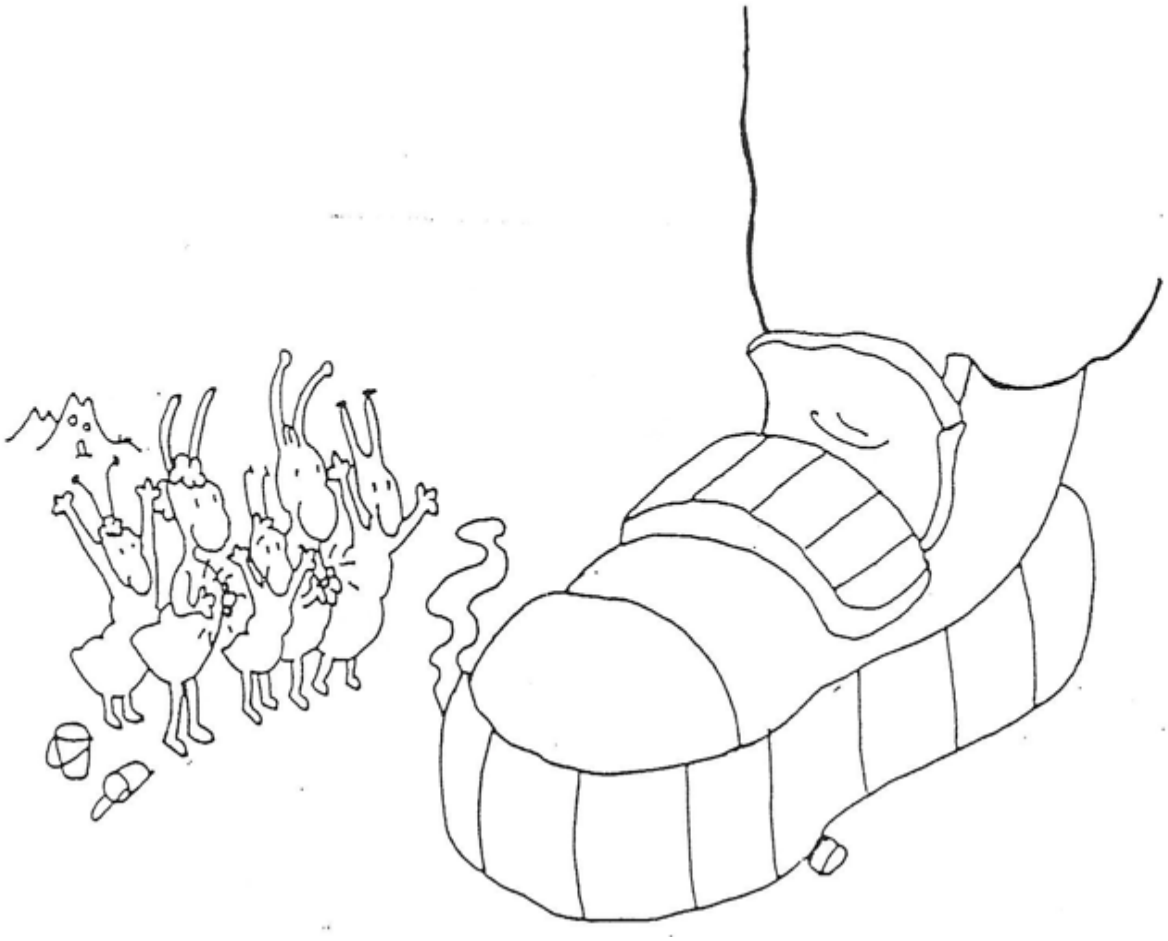

Obr. 11 Karolova veľká noha zašliapla cigaretu (Petríková, 2023)

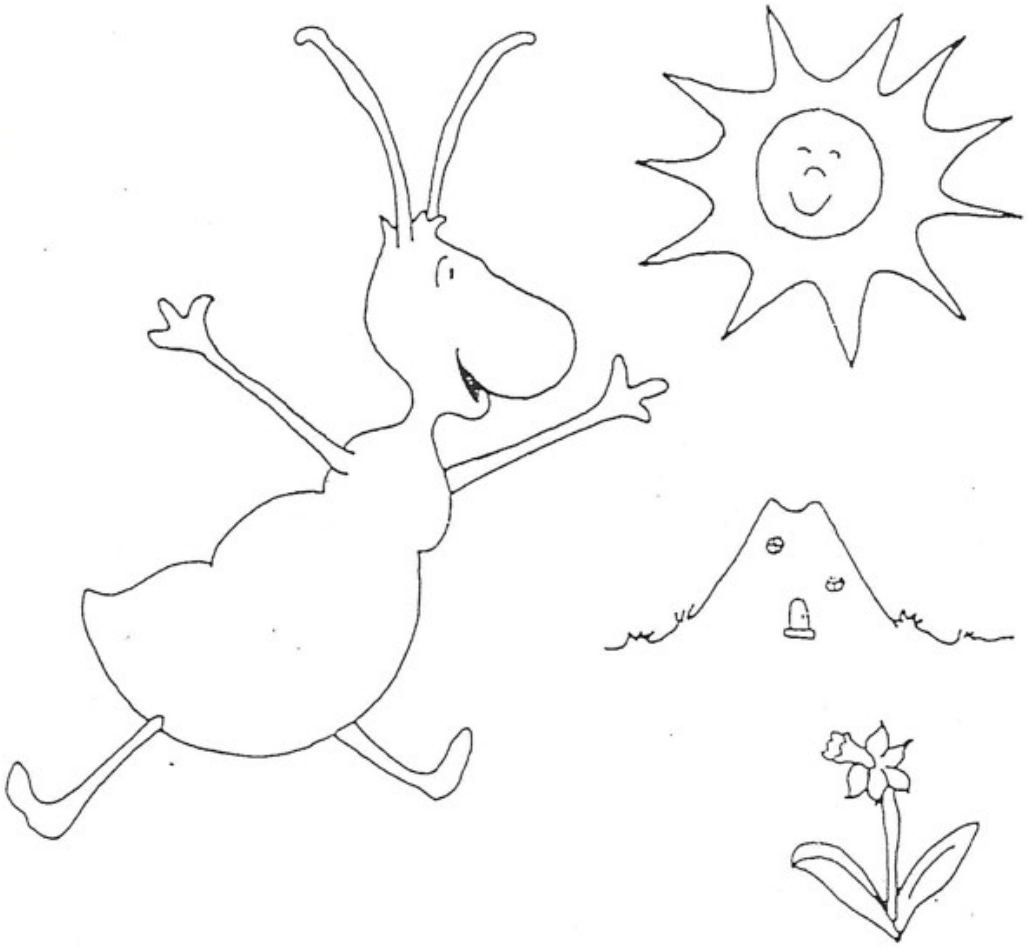

Obr. 12 Natešený mravček môže opäť cvičiť na slniečku

B3 Pracovný list 3

Názov: **Smädná rastlinka**

Vypracovala: Alexandra Petríková

Veková kategória: 3-4 ročné deti, 5-6 ročné deti.

Motivácia: Učiteľka prečíta deťom príbeh.

Kde bolo tam bolo, žilo raz v jednom domčeku dievčatko s menom Alenka. Bol horúci letný deň a pofukoval vetrík. Alenka bežala do záhradky k zeleninovým hriadkam a zbadala, že vňať mrkvičky bola ovädnutá. Bežala do domu za babkou a pýtala sa: „*Babička, prečo je mrkva smutná?*“ Ona nechápala, preto s ňou išla do záhradky. Zbadala, že zelenina je ovädnutá. Babička odpovedala: „*Mrkvička nie je smutná, ale smädná. Už niekoľko dní je horúco a na oblohe nie je žiaden obláčik. Musíme mrkvičku poliať*“. Šla s Alenkou ku veľkému sudu, v ktorom bola voda zachytená zo strechy domčeka, keď pršalo. „*Vezmi Alenka krhličku na vodu naplň ju vodou“*, povedala babička a pokračovala: „*Teraz zodvihni vňaťku a pomaly zalievaj mrkvičku ku koreňu. Večer, keď zájde slniečko, mrkvičky polejeme ešte raz*.“

Postup: Po prečítaní príbehu učiteľka diskutuje s deťmi o tom, ako je voda potrebná pre všetko živé. Vodu potrebujú rastlinky, živočíchy i človek. Ak páli slniečko, je treba opatrne polievať rastlinku, aby sa na slniečku nespálili listy. Deti reagujú na slovný pokyn a predvedú príbeh pomocou pohybu.

Cvičenie s deťmi: Pri cvičení učiteľka vždy cvičí s deťmi – ukazuje pohyb. Spoločne napodobnia vňať mrkvičky ako naberá vodu do korienku a listov (Obr. 13-20).

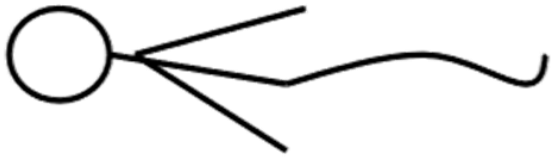

Obr. 13 Ľahni si na podložku – zvädnutá vňať mrkvičky

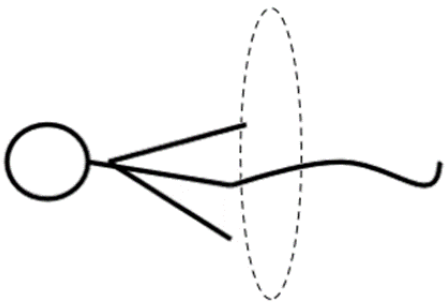

Obr. 14 Pogúľaj sa na podložke – vetrík sa pohráva so zvädnutou vňaťou mrkvičky

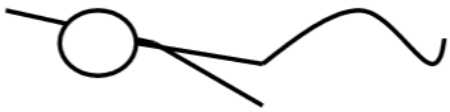

Obr. 15 Vystrč jednu ruku – vodička z krhličky sa dostala
do koreňa a do stonky

Obr. 16 Roztiahni prsty na ruke – vňať sa pozviechava

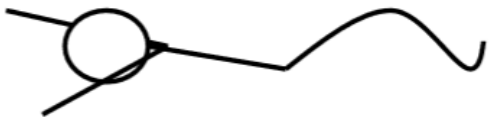

Obr. 17 Vystrč druhú ruku – vodička z krhličky sa dostala do ďalšej stonky

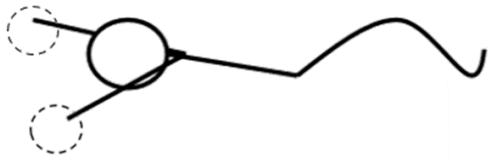

Obr. 18 Roztiahni prsty na ruke – vňať sa pozviechava aj v ďalšej stonke

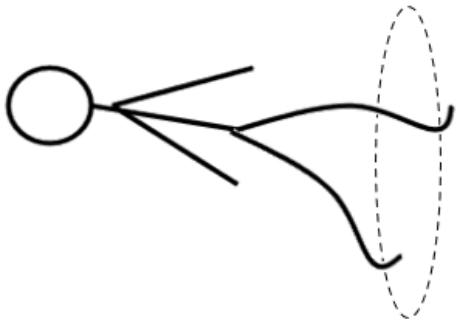

Obr. 19 Roztiahni nohy a hýbaj s nimi
na strany – vňať už naberá silu

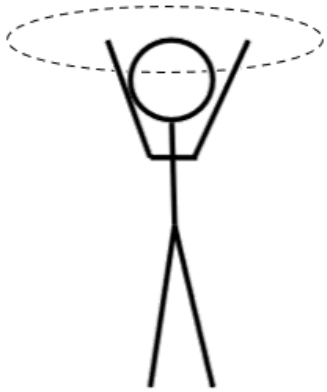

Obr. 20 Postav sa rovno a
rozprestri ruky nad hlavou a hýbaj
s nimi – mrkvička je opäť krásna a
pohybuje sa vo vetríku

B4 Pracovný list 4

Názov: **Trampoty s mrkvou**

Vypracovala: Alexandra Petríková, Beáta Kyptová

Pomôcky: deka

Veková kategória: 5-6 ročné deti.

Motivácia: Učiteľka prečíta deťom rozprávku.

Kde bolo tam bolo, žil raz v jednom lese zajac, ktorý mal veľmi rád mrkvu. Zbieral ju, kade chodil. Zajac bol hrdý na svoju zbierku a bezpečne ju schoval vo svojej nore. No zajac mal problém. Nemohol pokojne spať. Jeho útulná nora bola príliš plná, preto sa v nej nadalo žiť. „*Potrebujem sa niekde vyspať,"* povedal zajac korytnačke. „*Podelím sa s tebou o svoj domček,"* ponúkla sa korytnačka. „*Tvoj domček je maličký*," povedal zajac. „*No nie je pre dvoch primalý?"* Spýtala sa korytnačka. „*Vôbec nie,*" pokrútil hlavou zajac. A skutočne im bolo v domčeku s mrkvami veľmi tesno. „*Och, to na mrzí! Možno nám vtáčik dovolí zostať v jeho hniezde*," uvažoval zajac. „*Moje hniezdo je malé, zajac!*" Povedal vtáčik. „*Určite sa tam všetci pomestíme*," namietol zajac. Zajac vyniesol všetku mrkvu do koruny stromu. „*Och!*" zastonala korytnačka s vtáčikom, keď sa zrazu konár ohol, rozhojdal...a zlomil. „*Veľmi ma to mrzí, vtáčik. Teraz nikto z nás troch nemá kde spať,*" povedal zajac. „*Môžete prespať v mojom dome,*" ponúkol sa bobor. A bobor začul hrozný buchot, keď mu spadol dom. „*Och, nie! Môj dom!*" Skríkol bobor. „*Och nie! Moja mrkva!"* Zvolal zajac. Kamaráti zastonali, keď ich rieka vyplavila na breh. Zajac sa cítil hrozne. Jeho kamarátom bolo zima, boli unavení a bez domova, a všetko to bola iba jeho vina. Najhoršie však bolo, že zajac stále mal všetku mrkvu aj svoj dom. Vtedy si uvedomil, že môže urobiť iba jedno. O všetko sa podeliť s kamarátmi. Veď mrkva nie je na to, aby sa len zbierala, ale aby sa o ňu delilo (Hudson, 2020).

Postup: Po prečítaní príbehu učiteľka diskutuje s deťmi o tom, ako je dôležité podeliť sa z druhými. Pani učiteľka vysvetlí deťom, že podobne je to s prírodou. Musíme sa o ňu podeliť aj s ďalšími generáciami.

Cvičenie s deťmi: Deti reagujú na slovný pokyn a predvedú príbeh pomocou pohybu (Obr. 21-25). Po ukončení pohybovej aktivity učiteľka spoločne s deťmi zhrnie ponaučenie,

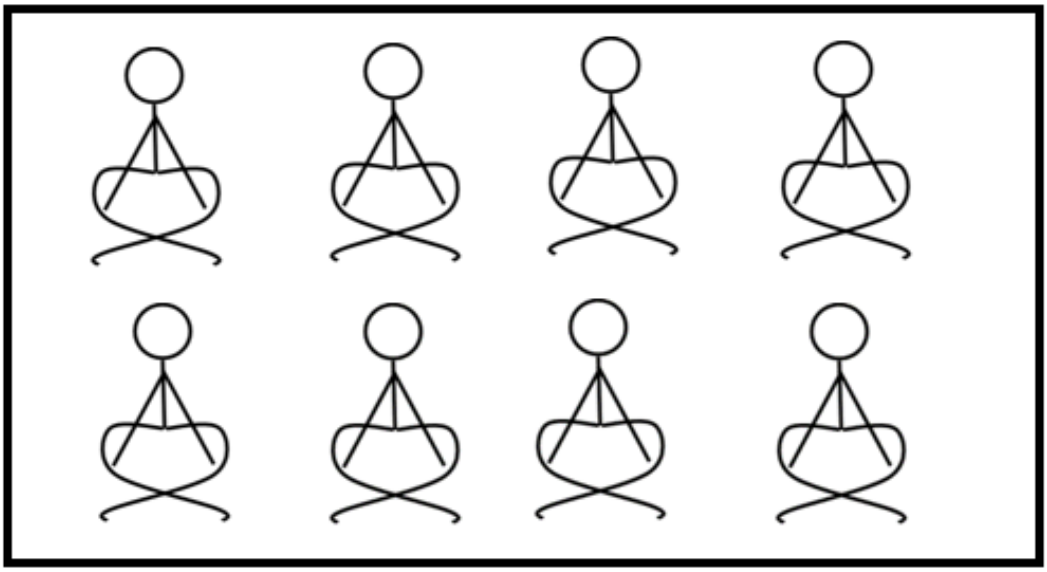

Obr. 21 Na rozloženú deku si deti posadajú – zajacove mrkvičky sú v nore (Vlastné spracovanie)

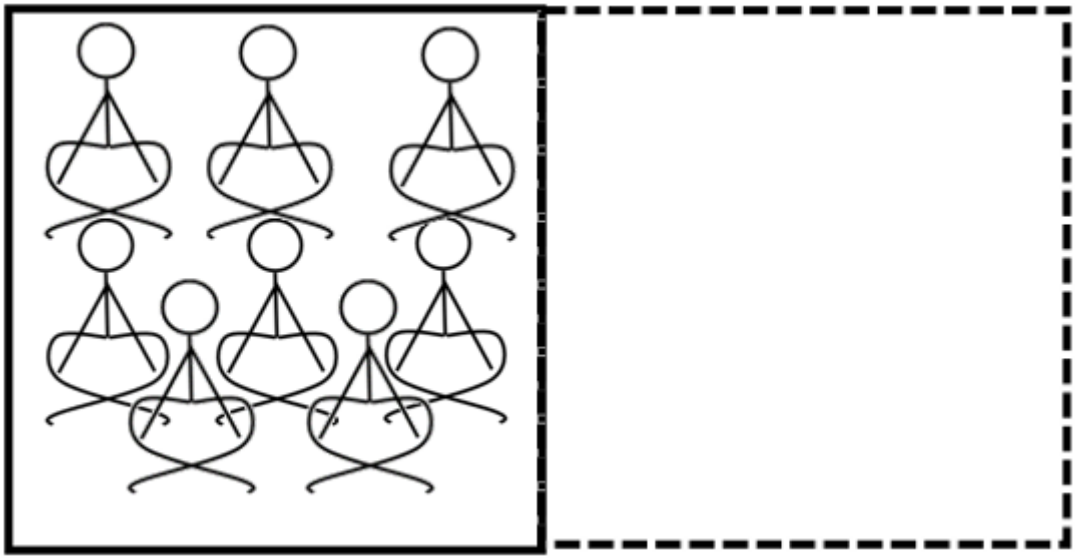

Obr. 22 Deti si posadajú na preloženú deku (na polovinu) – zajacove mrkvičky sú v korytnačom domčeku (Vlastné spracovanie)

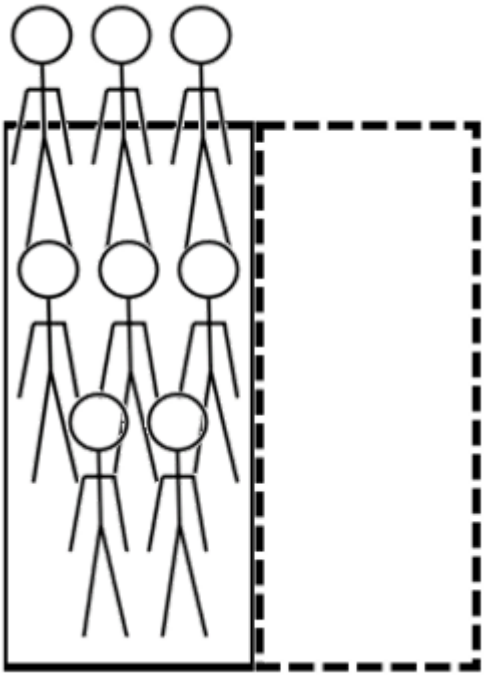

Obr. 23 Deti sa postavia na preloženú deku (na polovinu) – zajacove mrkvičky sú v hniezde vtáčika (Vlastné spracovanie)

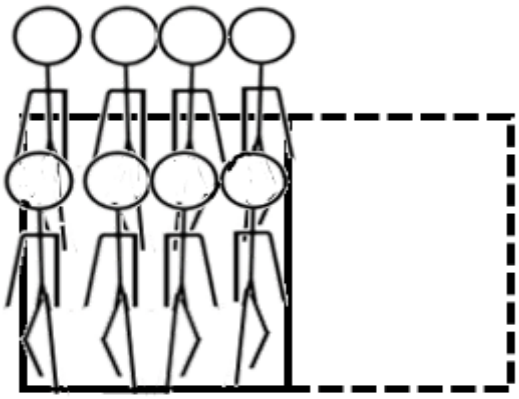

Obr. 24 Deti sa na preloženú deku postavia na jednu nohu – zajacove mrkvičky sú v bobrovom domčeku (Vlastné spracovanie)

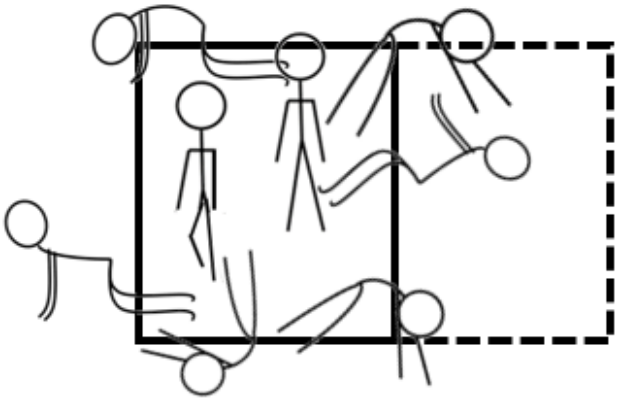

Obr. 25 Zrazu deti z deky popadajú – domček bobra sa rozpadol (Vlastné spracovanie)

B5 Pracovný list 5

Názov: **Povodeň v lese trpaslíkov**

Vypracovala: Alexandra Petríková, Beáta Kyptová

Pomôcky: obrázky na vymaľovanie, pastelky.

Veková kategória: 5-6 ročné deti.

Motivácia: Učiteľka prečíta deťom rozprávku.

Kde bolo tam bolo, žili v jednom lese trpaslíci. Dvaja z nich, Bystruško a Mudroško sa prechádzali popri potoku, ktorý pretekal lesom. „*Pozri sa! Čo to tam je?*“ Ozval sa trpaslík Bystruško. „*Kde?*“ Opýtal sa trpaslík Mudroško. „*Ale veď je to veverička! Chuderka, je asi chorá! Bežme, pozrime sa, čo jej je*!“ Odpovedal Bystruško Mudroškovi a ponáhľali sa ku veveričke. Trpaslíci sa nad ňu sklonili, pohýbali jej labkami, pohladili po kožúšku. Mudroško skríkol: „*Takmer sa utopila!“.* Jeden dvíhal veveričke predné labky a druhý jej stláčal hrudník. Prestali až v momente, keď sa veverička vydala zvuk: „*Glu-glu! Glu-glu!“* Otvorila oči a skríkla: „*Stačilo! Už ma toľko nešteklite!“ „Čo sa ti stalo? Odkiaľ Prichádzaš?* Opýtal sa zvedavo Bystruško. „*Ja by som sa skôr spýtala, kto ste vy. Nikdy som nevidela také bradaté tvory s červenou čiapkou na hlave.“ „My sme trpaslíci,“* odvetili oni, *„bývame tu, v tejto časti lesa. A ty odkiaľ prichádzaš? Ešte si nebola v týchto končinách.“* Veverička odpovedala: *„Jéj, trpaslíci, takí ste milí, že ste ma zachránili. Pomôžte aj mojim kamarátom!“ „Kamarátom? To sú kto?“* Opýtal sa Mudroško. Veverička im teda porozprávala, ako sa lesné zvieratká utekajúc pred povodňou vybrali do vyššie položenej časti lesa. „*Poďme pohľadať tvojich kamarátov*,“ navrhol jeden z trpaslíkov. Stretol pri potoku žabu i rybu v potoku. Tí mu ukázali cestu ku zvieratkám. Druhý dodáva: „*Privlečiem čln, potom vás dohoním*.“ No trpaslík vzal zo sebou i ďalších svojich kamarátov. Všetky zvieratká odviezli trpaslíci do bezpečia (Wolf, 2021).

Postup: Po prečítaní príbehu učiteľka diskutuje s deťmi o tom, ako je nebezpečná povodeň pre zvieratká i ľudí. Vysvetlí im, že odlesňovaním voda sa nezachytí v lese a plní potoky a rieky.

Práca na vyfarbovaní obrázkov: Učiteľka rozdá nevyfarbené obrázkov o príbehu a dá pokyn deťom, aby ich vyfarbili pastelkami (Obr. 26-29).

Obr. 26 Bystruško a Mudroško

Obr. 27 Veverička a trpaslík

Obr. 28 Trpaslík s rybou a žabou

Obr. 29 Lesné zvieratká

B6 Pracovný list 6

Názov: **Les a mesto**

Vypracovala: Alexandra Petríková

Pomôcky: nevyfarbené obrázky lesa a mesta, pastelky.

Veková kategória: 5-6 ročné deti.

Motivácia: Učiteľka prečíta deťom príbeh.

Kde bolo tam bolo, žili jednom meste dve deti s rodičmi. Tieto deti sa volali Peťo a Alenka. „*Keď bude v nedeľu pekne, urobíme si výlet do lesa*!“ povedal ocko. „*Ale nie, mne sa tam nechce, to je nuda!* paprčí sa Peťo. „*Neboj, bude tam krásne*“ povedala Alenka. V nedeľu vyrazili deti s otcom autom za mesto do lesa. Ovanula ich omamná vôňa zo stromov a lesných rastlín. Otec v diaľke zbadal jeleňa. Kázal deťom aby stíchli. „*Musíme byť ticho, lebo lesné zvieratá sú plaché*,“ povedal otec. Bol to nádherný jeleň. V kríkoch začuli šramot. „*Pozor, deti, to môže byť diviak. Nevyplašme ho. Mohol by byť nebezpečný*“, upozornil deti otec. Peťo sa zahľadel na strom a poletujúce vtáčiky, no zakopol do malej kôpky hliny. Natiahol sa do mäkkej trávy. Alenka sa chichúňala a odvetila: „*Máš pozerať pod nohy a nie po vtáčikoch*.“

Alenka objavila v tráve hnedé kôpky hliny .„*To vytvoril krt, keď si vyhrabával chodbičky v pôde“,* povedal otec. Prišli ku zurčiacemu potôčiku. Bol taký priezračný, že videli na dno. Videli plávajúce rybky. Potôčik sa vlieval do malého jazierka, kde plávali divé kačice. „*Tak Peťo nudíš sa tu?“* Opýtal sa otec. „*Vôbec nie, je tu stále niečo na objavovanie*“, odpovedal Peťo. Pomaly sa končil deň a otec zavelil, že sa musia vrátiť domov. Nasadli do auta a smerovali k mestu. Keď sa blížili k mestu Peťo povedal: „*Nezdá sa vám, že nad mestom je veľa dymu*?“ „*Máš pravdu, do ovzdušia sa dostáva z komínov veľa dymu*,“ odpovedal ocko. „*Je tu aj veľa áut. Budúcu nedeľu pôjdeme do lesa radšej na bicykloch“,* pripojila sa Alenka.

Postup: Po prečítaní príbehu učiteľka diskutuje s deťmi o tom, ako sa líši život v lese od života v meste. Vysvetlí im, ako môžeme zlepšiť životné prostredie v meste.

Práca detí na ich pracovnom liste: Navrhnite, ako môžeme zlepšiť životné prostredie v meste, čo by sme mali preto urobiť (Obr. 30). Ako by ste vylepšili obrázok mesta, aby deti s rodičmi mali krajšie životné prostredie?

PRACOVNÝ LIST – LES A MESTO

Dokresli obrázok, aby bolo krajšie životné prostredie v meste.

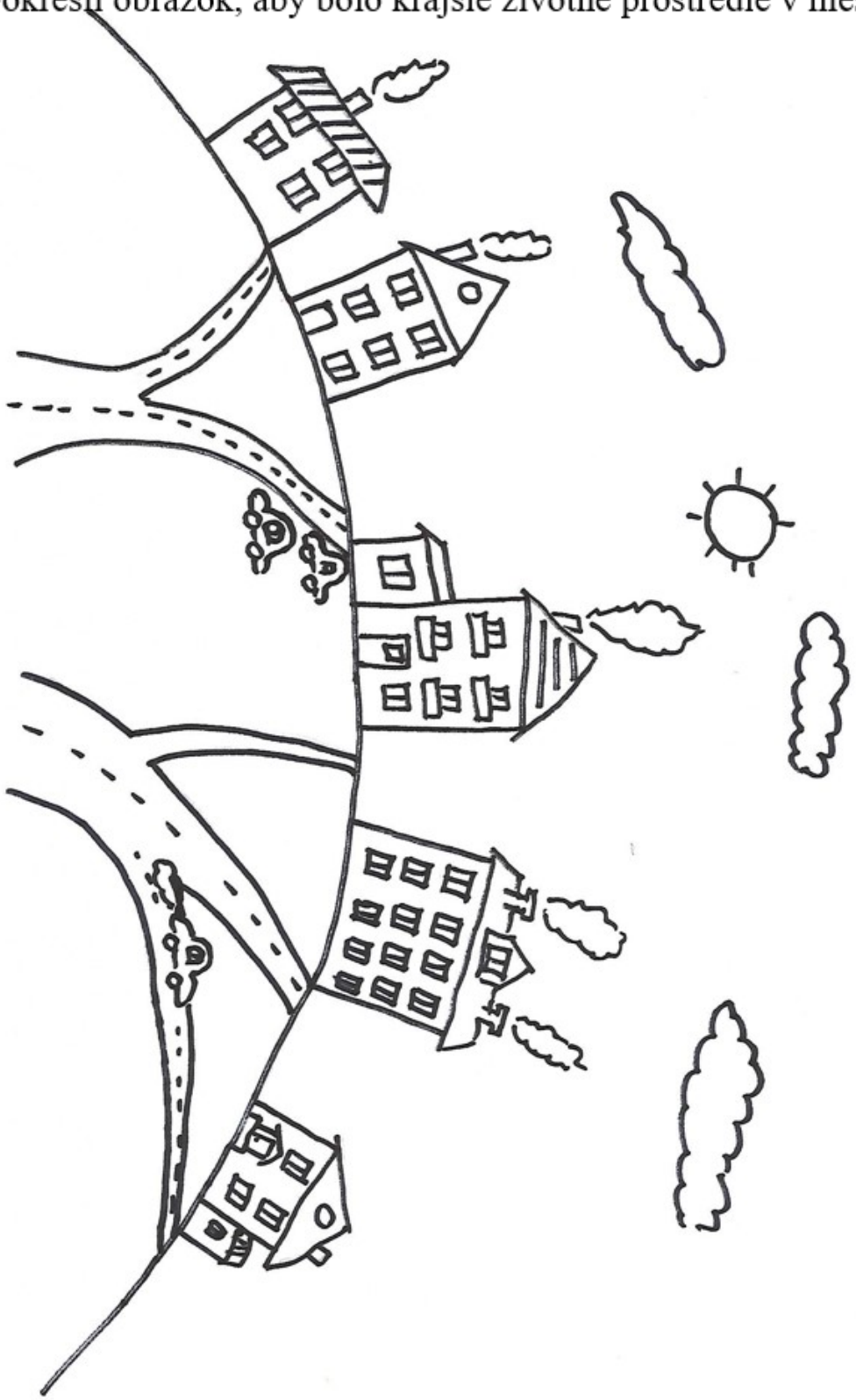

Obr. 30 Pracovný list – les a mesto (Petríková, A. 2023)

B7 Pracovný list 7

Názov: **V lese**

Vypracovala: Alexandra Petríková

Pomôcky: názorné obrázky zajaca, líšky, bocian, kapor

Veková skupina: 4- až 5-ročné deti.

Motivácia: Učiteľka ukáže deťom obrázky (Obr. 31-34). Diskutujú o nich. Ako vyzerajú zvieratká, čím sa živia, kde žijú?

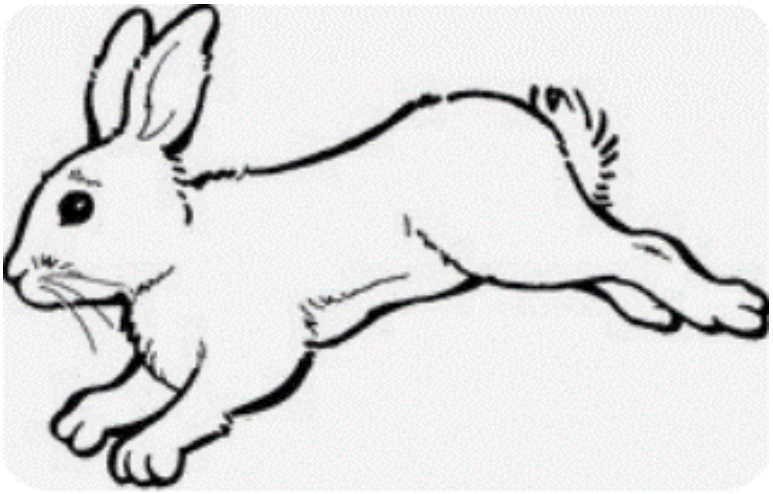

Obr. 31 Zajac

Obr. 32 Líška

Obr. 33 Bocian

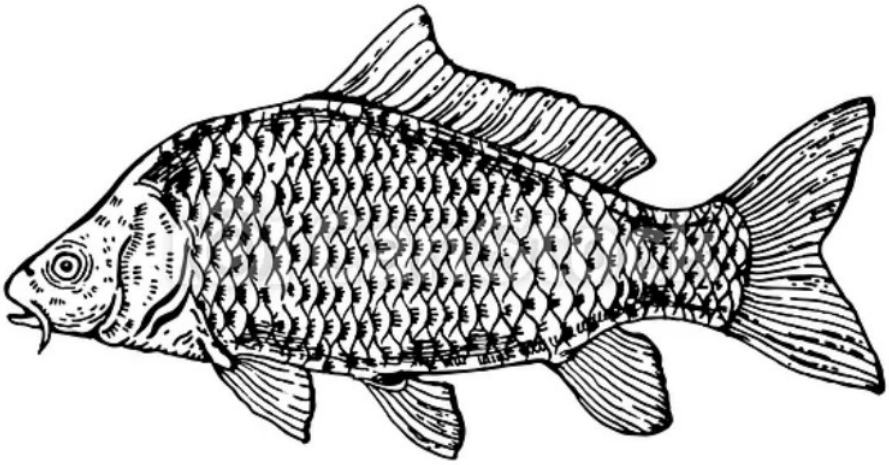

Obr. 34 Kapor

Postup: Učiteľka vysvetlí deťom postup hry a úkony, ktoré budú pri určitom slove uskutočňovať (zajac – poskoky, líška – chodia po špičkách, bocian – chôdza, pri ktorej dvíhajú vysoko nohu, kapor – otáčanie na mieste). „Poľovník išiel do lesa a zbadal na lúke *zajaca* (poskočia). Na kraji lesa vykukla *líška* (chodia po špičkách) a sledovala *zajaca.* Pri neďalekom rybníku si hrdo vykračoval *bocian* (chôdza, pri ktorej dvíhajú vysoko nohy). Pozoroval vo vode plávajúceho *kapra*. *Líšku* vyrušil poľovník, preto

vhupla do lesa za rybníkom. Vystrašila *bociana*. Deti si utvrdia úkony len na tieto štyri slová a úkony k nim.

Deti kráčajú v kruhu za sebou a dieťa v kruhu v protismere a hovoria riekanku: „*Zlatá brána otvorená, zlatým kľúčom podoprená. Kto do nej vojde, už nevyjde, či je ona, či je on, nepustím ho z lesa von*“.

Keď učiteľka povie *líška*, deti chodia po špičkách. Potom povie *bocian* a deti chodia ako bocian. A tak hra pokračuje ďalej. Najskôr deti vykonávajú úkony (Obr. 35-38) jednotlivo, na záver môže učiteľka spojiť výber aj dvoch – troch slov spojených s pohybom.

Obr. 35 Poskoč v drepe – pohyb zajaca

Obr. 36 Choď po špičkách – pohyb líšky

Obr. 37 Pri chôdzi dvíhaj vysoko nohu – pohyb bociana

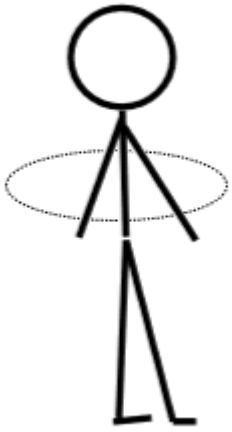

Obr. 38 Otáčaj sa na mieste – pohyb kapra

B8 Pracovný list 8

Názov: **Zbieranie odpadu a triedenie**

Vypracovala: Alexandra Petríková

Pomôcky: plastové fľaše, papieriky od cukríkov, papieriky od keksíkov, igelitové vrecká, štyri krabice s označením – papier – modrá, plast – žltá, plechovky – červená, všeobecný odpad – sivá (Obr. 39).

Veková skupina: 5- až 6-ročné deti.

Motivácia: Pani učiteľka prečíta deťom príbeh.

Kde bolo tam bolo, bolo jedno detské ihrisko. Vystavali ho šikovní ľudia. Deti sa každý deň vyšantili na ihrisku. Až jeden deň prišli a ihrisko bolo plné odpadkov. „*Kto to mohol urobiť?*“ Rozmýšľali deti a ich rodičia. Keby vedelo ihrisko rozprávať, tak by porozprávalo o skupine zlých ľudí, ktorí v noci rozhádzali smeti po ihrisku.

Postup: Pani učiteľka navrhne, aby smeti, čo najrýchlejšie pozbierali a vytriedili. Nech ihrisko je opäť čisté a deti spokojné.

Deti vytvoria skupiny. Pred skupinami vo vzdialenosti 5 – 6 metrov majú deti poukladané rôzne odpadky. Na daný povel vybehne prvé dieťa z jednotlivých skupín k odpadkom a vráti sa k svojej skupine a odpad vloží do príslušnej krabice na určený odpad. Po jeho návrate vybehne ďalšie dieťa a vráti sa s odpadom sa do skupiny. A tak sa postupne vystriedajú všetky deti a vyzbierajú a vytriedia odpad. Vyhráva tá skupina, ktorej deti sa všetky vystriedali a najlepšie vytriedili odpad.

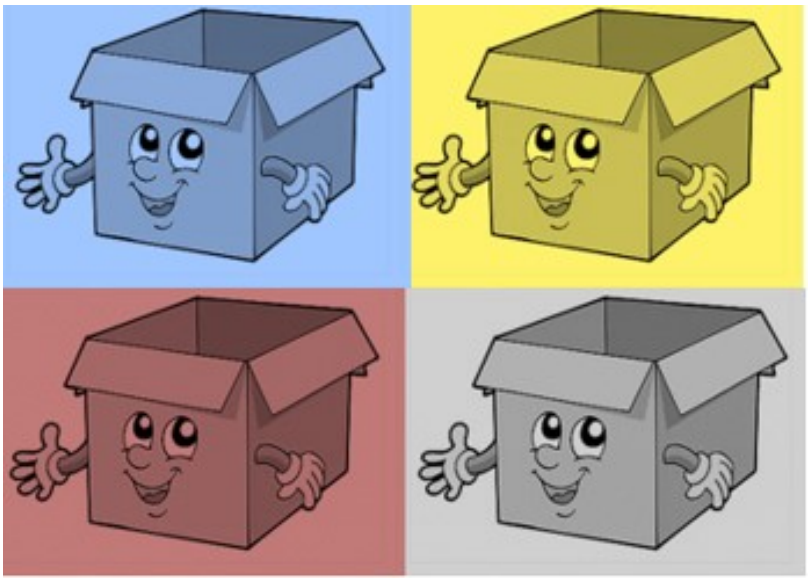

Obr. 39 Krabice na triedený odpad

B9 Pracovný list 9

Názov: **Stratená rybička**

Vypracovala: Alexandra Petríková, Beáta Kyptová

Pomôcky: švédska lavica, tyč, tunel, kužele, stuha

Veková skupina: 5- až 6-ročné deti.

Motivácia: Učiteľka vyrozpráva príbeh.

Kde bolo tam bolo, žili v jednom čistom potôčiku rybky. Malé i väčšie. Jeden pstrúžik bol obzvlášť zvedavý. Rozhodol sa, že preskúma potok nižšie. Ten horný tok veľmi dobre poznal, tam sa vyliahol z rybieho vajíčka nazývaného ikra. Plával, až doplával ku vodopádu. Chvíľu ešte váhal, až napokon sa nechal strhnúť prúdom vody do vodopádu. Dopadol do perlivej priezračnej vody. Prúd tu bol omnoho silnejší ako ten, v ktorom vyrastal. Tu sa spojil jeho potok s ďalším. Stretol po ceste drobné rybky, ktoré sa mu vyhýbali, ale i väčšie ryby. Bol tu lipeň, jalec i plotica. Voda ho unášala ďalej a ďalej, až sa ocitol vo väčšej rieke. Bola trochu zakalená od dažďa. Oboplával spadnutý kmeň stromu i veľké skaly. Rieka sa rozdelila na mohutný tok a slepé rameno, v ktorom voda spomaľovala tok a bola čoraz viac znečistená. Ledva videl na pomaly plávajúce kapre. Sem tam ich popreháňala šťuka. Bol tu i úhor, ktorý sa pohyboval ako had. Pstruhovi sa stále horšie dýchalo. Spomenul si na svoj priezračný potok. Začalo mu byť smutno za čistou vodičkou a za kamarátmi. Rozhodol sa, že sa vráti. Cesta späť bola omnoho namáhavejšia. Plával proti prúdu, proti vodopádu a musel sa vyhnúť dravým rybám. Konečne doplával do svojho rodného potoka.

Postup: Po prečítaní príbehu učiteľka diskutuje s deťmi o tom, prečo pstruh nezostal v rieke, prečo bola rieka znečistená, čo je nutné urobiť, aby rieka bola čistá. Učiteľka ukáže deťom obrázky rýb (Obr. 45). Vysvetlí, ktoré sú dravé ryby – pstruh, šťuka, úhor, lipeň (majú zúbky, štíhle telo) a ktoré nie (plotica, kapor, jalec). Učiteľka navrhne deťom, aby sa zahrali na rybky. Budú musieť zdolávať prekážky ako pstrúžik.

Postup: Prekážková dráha zostavená z toho, čo už deti ovládajú bez problémov:

- plazenie tunelom (vylezenie z rybieho vajíčka)(Obr. 40),
- slalom medzi kužeľmi (oboplávanie kameňov) (Obr. 41),
- prechod po švédskej lavici s upaženými rukami, zoskok (spadnutý strom vo vode) (Obr. 42),
- podliezanie popod tyč (podliezanie popod konár spadnutého stromu vo vode) (Obr. 43),

- prechod po naklonenej švédskej lavici (plávanie proti prúdu) (Obr. 44).

Deti utvoria dvojice. Jeden bude pstruh (bude mať za pásom stuhu) a druhý šťuka. Pstruh bude utekať a šťuka sa snaží dolapiť pstrúžika a chytiť stuhu. Po chvíli si role vymenia. *Cvičenie s deťmi:* Pri cvičení učiteľka vždy cvičí s deťmi – ukazuje pohyb. Spoločne napodobnia putovanie pstrúžika vo vode.

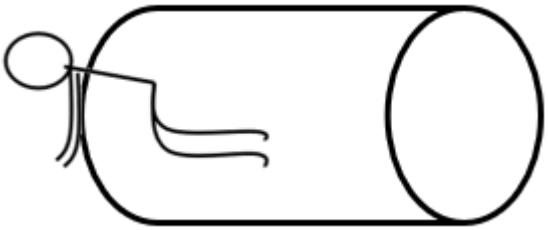

Obr. 40 Prelez cez tunel – vylezenie z ikry

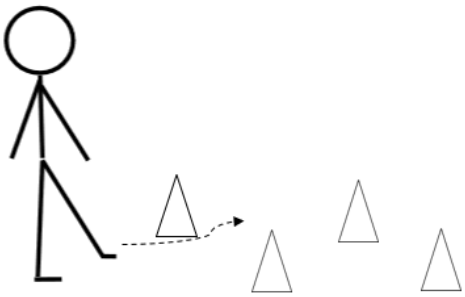

Obr. 41 Bež okolo kužeľov – oboplávanie kameňov

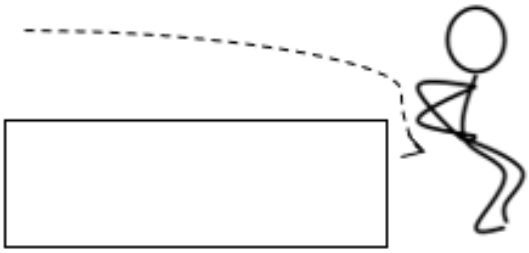

Obr. 42 Prejdi lavicu a zoskoč – spadnutý strom vo vode

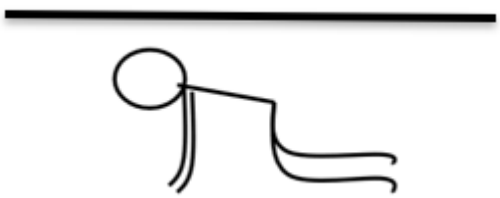

Obr. 43 Podlez tyč – konára vo vode

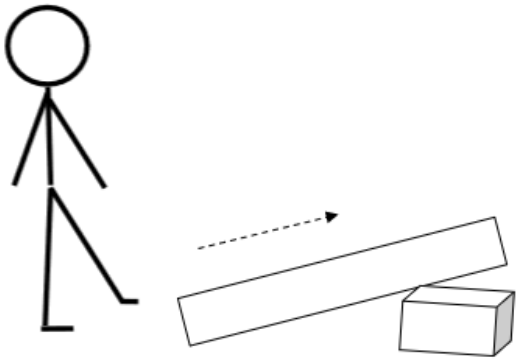

Obr. 44 Prejdi opatrne po lavici – plávanie proti prúdu

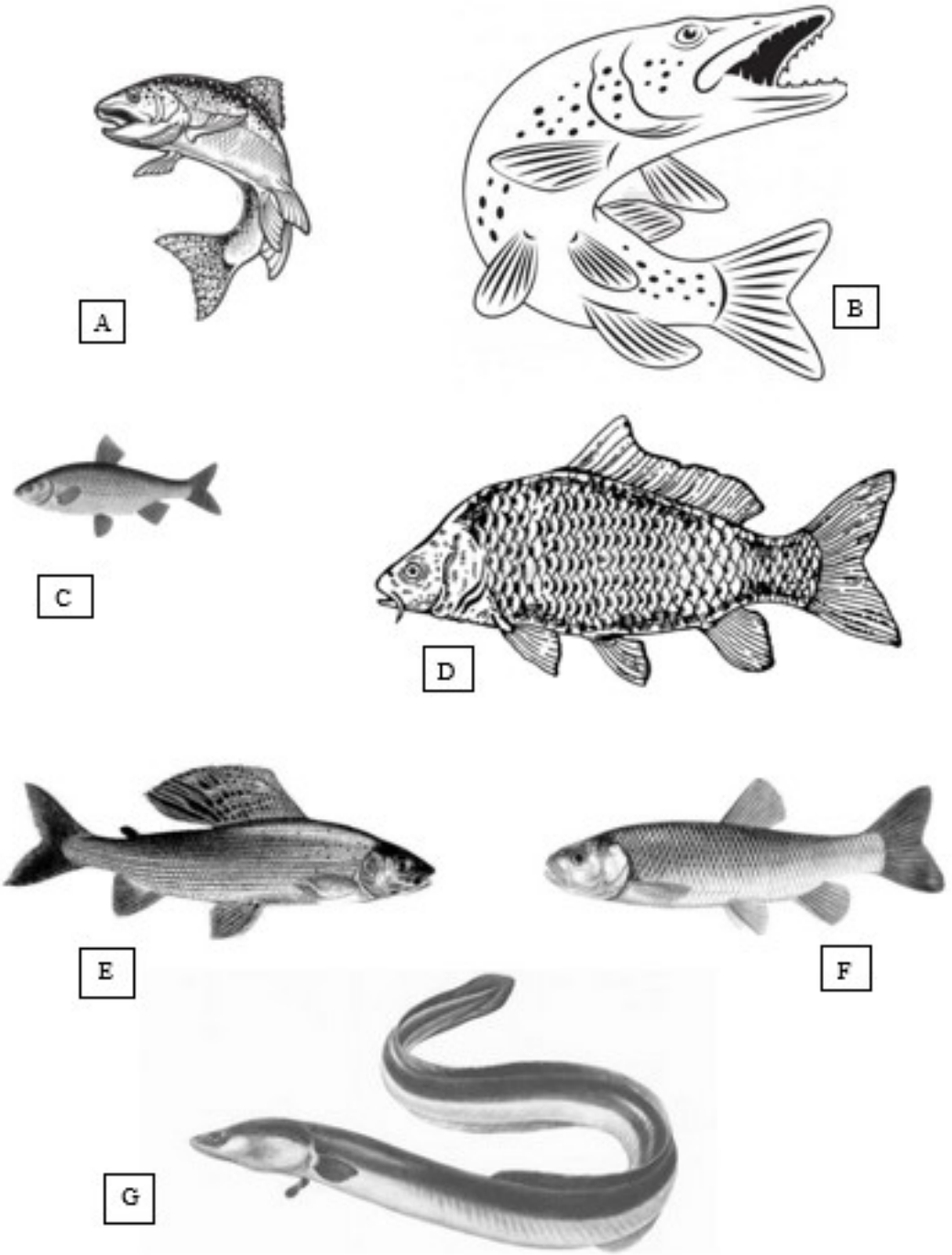

Obr. 45 Sladkovodné ryby: A – pstruh, B – šťuka, C – plotica, D – kapor, E – lipeň, F – jalec, G – úhor

B10 Pracovný list 10

Názov: **Slniečko**

Vypracovala: Alexandra Petríková

Pomôcky: obrázky kvetov, včielok, ježkov, hadov, vtáčikov, lavička, stôl, deka

Veková skupina: 3- až 4-ročné deti.

Motivácia: Učiteľka sa opýta detí, aké je ročné obdobie. Potom pokračuje s otázkami: *„Aké ročné obdobie máš najradšej? Vieš, ako prežívajú zvieratká v jednotlivých ročných obdobiach? Ako sú zvieratká prispôsobené zime? Čo by sa stalo, keby prestalo svietiť slniečko?“*

Postup: Učiteľka ďalej diskutuje s deťmi o ročných obdobiach. Učiteľka je v úlohe „slniečka“, ktoré sa rozhodlo navštíviť zvieratká v jednotlivých ročných obdobiach. Rozdelí deti na štyri skupiny zvieratiek – včielky, hady, ježkovia, vrabce. Pre každú skupinu je pripravené miesto na pohyb: včielky – rozložené kvety po zemi, hady – majú pripravenú lavičku, ježkovia – stôl na podliezanie, vrabce – rozloženú deku ako „snehové záveje“. Každá skupinka zvieratiek „spí“, kým k nim nepríde slniečko. Osloví ich, zobudí pohladením na líčko a povie im, aby mu ukázali, čo robia na jar, keď sa zobudia. Včielky lietajú z kvietka na kvietok – pohyb paží – beh (Obr. 46). Slniečko sa rozlúči, včielky budú ďalej oddychovať. Slniečko prejde k ďalšej skupinke – k hadom. Hady si porozprávajú o lete, ako sa rady vyhrievajú na slniečku – lezenie po lavičke na bruchu (Obr. 47). Slniečko sa rozlúči a pristúpi k ďalšej skupinke – ježkov – tí si idú zháňať potravu na zimu – lezenie po štyroch s podliezaním popod stôl (Obr. 48). Po jeseni príde slniečko k vrabcom, ktorí poskakujú na jednej nohe okolo „snehových závejov“ a zháňajú si potravu (Obr. 49). Nakoniec sa slniečko rozlúči a zvieratká sa uložia oddychovať.

Pravidlo:

- Vždy sa pohybuje iba jedna skupina zvieratiek.
- Zvieratká môžu pri pohybe vydávať typické zvuky daných zvieratiek.

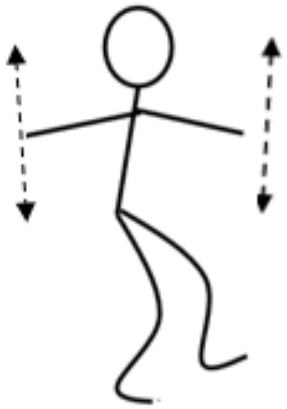

Obr. 46 Bež a pohybuj rukami hore, dole – let včely

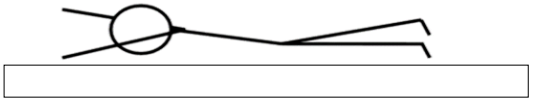

Obr. 47 Plaz sa po lavičke – pohyb hada

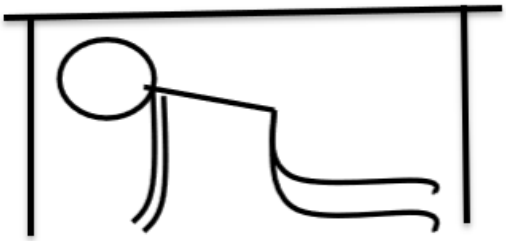

Obr. 48 Podlez stôl – pohyb ježka

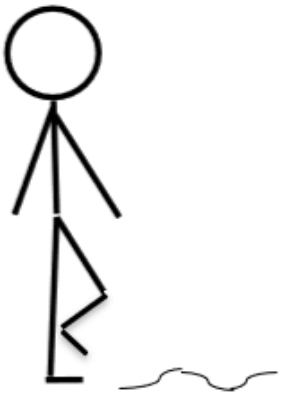

Obr. 49 Poskakuj na jednej nohe okolo deky – pohyb vrabca

B11 Pracovný list 11

Názov: **Lesné upratovanie**

Vypracovala: Alexandra Petríková

Pomôcky: makety stromov (môžu byť neozdobené vianočné stromčeky, papierové makety,..), zvieracie čiapky pre deti, odpadový materiál (plechovky, plastové fľaše, igelitové vrecká, rôzne obaly z cukríkov a pod.), farebne odlíšené vrecia s obrázkami odpadu, ktorý do nich patrí – sklo, papier, plast, kov.

Veková skupina: 5- až 6-ročné deti.

Motivácia: Učiteľka vopred v triede na koberci vytvorí „les“ a voľne porozhadzuje rozličné odpadky. Deti ešte pred vstupom do triedy „premení“ čarovným prútikom na lesné zvieratká. Deti vymenúvajú zvieratká, ktoré žijú v lese a nasadia si zvieracie čiapky.

Učiteľka: „*Milé zvieratká a viete, že aj my tu máme les? Neveríte? Poďte zavediem vás tam.“* Deti vstúpia do triedy a učiteľka ich nechá, aby sa poobzerali.

Učiteľka: „*Páči sa vám náš les? A prečo sa vám nepáči? Čo tu nepatrí? A prečo?“* A kto to tu asi nechal?

Postup: Deti – zvieratká hľadajú odpovede na otázky. V spoločnej diskusii prídu na to, že do lesa nepatrí odpad, ktorý tam nanosili ľudia. Škodí rastlinám, stromom a zvieratká sa môžu na ňom poraniť, alebo ho zjesť a uhynúť.

Učiteľka: „*Poďte, upraceme les. Mám tu vrecia, do ktorých pozbierame odpadky.“* Učiteľka deťom vysvetlí, akým spôsobom budú zbierať a triediť odpadky do označených vriec. Po ukončení „upratovania“ si spoločne skontrolujú obsah vriec.

Na záver si deti samostatne vypracujú PRACOVNÝ LIST – LESNÉ UPRATOVANIE (Obr.50). Preškrtni, čo do lesa nepatrí. Na overenie pochopenia spôsobu triedenia sa môže použiť PRACOVNÝ LIST – TRIEDENIE ODPADU (Obr. 51). Spoj čiarou odpadky so správnym odpadkovým košom.

PRACOVNÝ LIST – LESNÉ UPRATOVANIE

Obr. 50 Pracovný list – Lesné upratovanie (Petríková, 2022)

PRACOVNÝ LIST – TRIEDENIE ODPADU

Obr. 51 Pracovný list – triedenie odpadu (Petríková, 2022)

B12 Pracovný list 12

Názov: **Čo sa v prírode smie a čo nie?**

Vypracovala: Alexandra Petríková

Pomôcky: maňuška dievčatka, obrázky činností človeka v prírode (Obr. 52-56).

Nevhodné obrázky – šliapanie po kvetoch, chrobáčikoch, mravcoch, vyhadzovanie smetí do potoka, odhadzovanie smetí v lese, zakladanie ohňa v lese, vyberanie vajíčok z vtáčieho hniezda, umývanie čistiacim prostriedkom nádob.

Vhodné obrázky – zbieranie odpadkov v lese, prechádzka po lesnom chodníku, zbieranie hríbov.

Veková skupina: 5- až 6-ročné deti.

Motivácia: Učiteľka prostredníctvom maňušky dievčatka porozpráva deťom o výlete do prírody a čo všetko tam zažila a videla.

Kde bolo, tam bolo, žilo jedno dievčatko, ktoré na narodeniny dostalo maňušku. Dievčatko si maňušku veľmi obľúbilo a všade ju bralo so sebou. Jej rodina sa vybrala na výlet do lesa a dievčatko vzalo so sebou i maňušku. Išli okolo riečky, do ktorej z blízkej továrne vypúšťali odpadovú vodu, no plávali v nej aj smeti. To ich vyhodil Jožko. Nechcelo sa mu ich doniesť domov. Maňuška sa zamračila. Ako šiel od potôčika zbadal mravenisko. Šliapol do neho a sledoval lezúce mravčeky. Vedľa mraveniska rástla krásna konvalinka. I tú zašliapol. Videla to maňuška a celá stŕpla. Na liste konvalinky bola lienka. Len tak-tak unikla pred poranením. Kamarát Jožka si v lese zapol rádio s jeho obľúbenou pesničkou. Púšťal ho tak hlasno, že prehlušil štebotajúce vtáčiky. Maňuške bolo ľúto vtáčikov. Rodina dievčatka si hľadala čistinku v lese, kde by si mohla po prechádzke posedieť. Zastali pri lúčke, no od neuhaseného ohniska sa šíril po suchom opadanom ihličí a tráve oheň. Otecko dievčatka rýchlo uhasil oheň. Ako sa tak obzerali po čistinke, zbadali vyvrátenú smetnú nádobu a všetky odpadky rozhádzané okolo nej. „*Urobili to nezodpovední ľudia*“, povedala mamička. Rodinka sa rozhodla, že odpadky pozbiera a doma vytriedi. Potom si pochutnali na prinesenom jedle. Po odpočinku pozbierali po sebe všetky odpadky. Dievčatko vzalo nádobu, v ktorej bolo kakao a šlo ju vyumývať do potôčika. Vzala si tajne so sebou prostriedok na umývanie riadu. Maňuška sa zamračila. Myslela na rybky v potôčiku. Rodinka sa vybrala na cestu späť. Dievčatko zbadalo vtáčika, ktorý sa schoval do neďalekého kríka. Bežala za ním, no ten vyplašený ufrnkol. Pozrela do kríkov a zbadala hniezdočko a v ňom vtáčie vajíčka. „*Nie, nedotýkaj sa*,“ zakričal ocko. Dievčatko sa vrátilo na cestičku a venovalo sa maňuške.

Postup: Deti v rozhovore určujú vhodné a nevhodné správanie v prírode a prečo je to tak. Pomáhajú si obrázkami činností človeka v prírode, triedia ich – vhodné, – nevhodné.

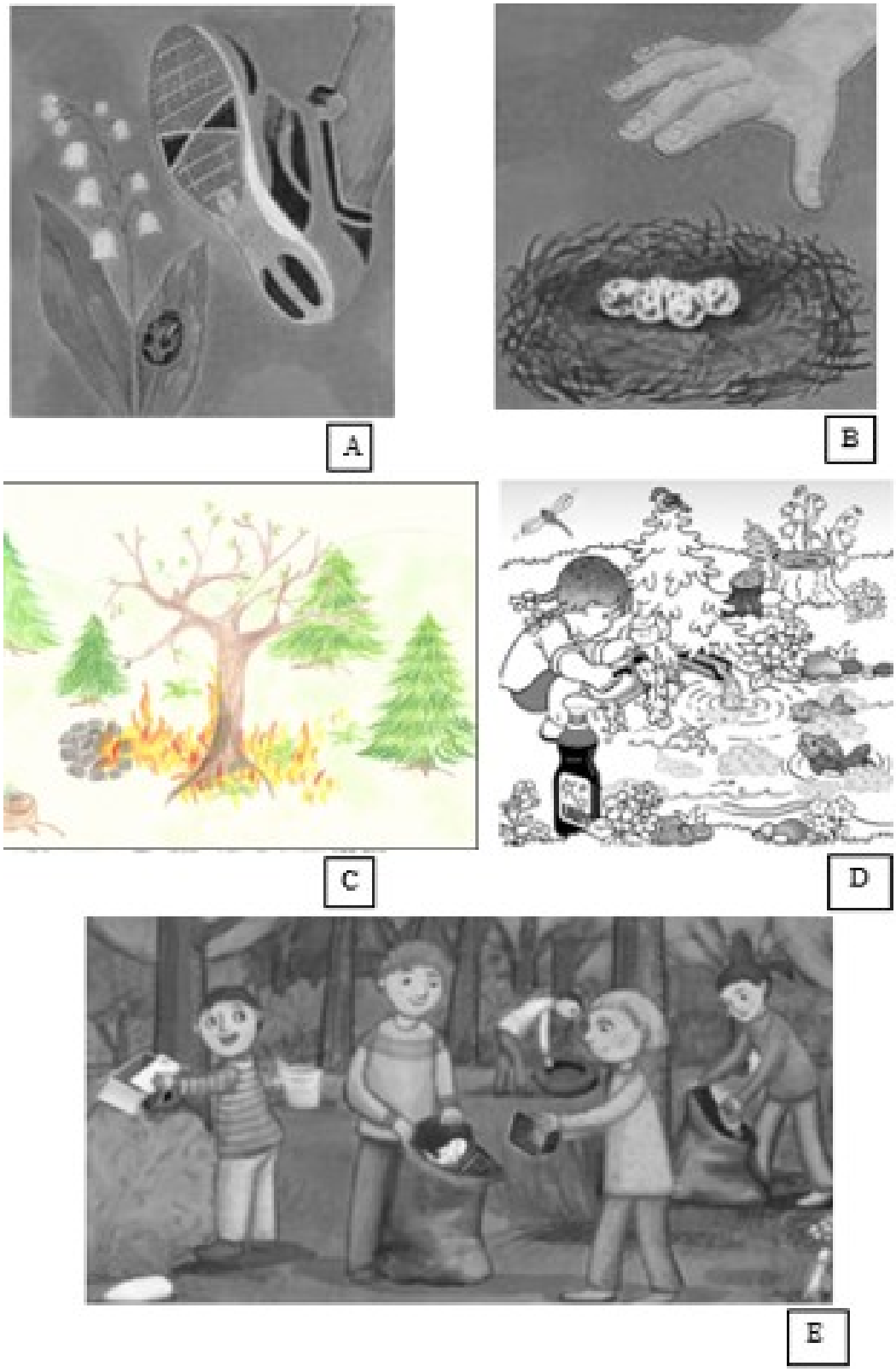

Obr. 52 Vhodné (E) a nevhodné (A, B, C, D) správanie v lese

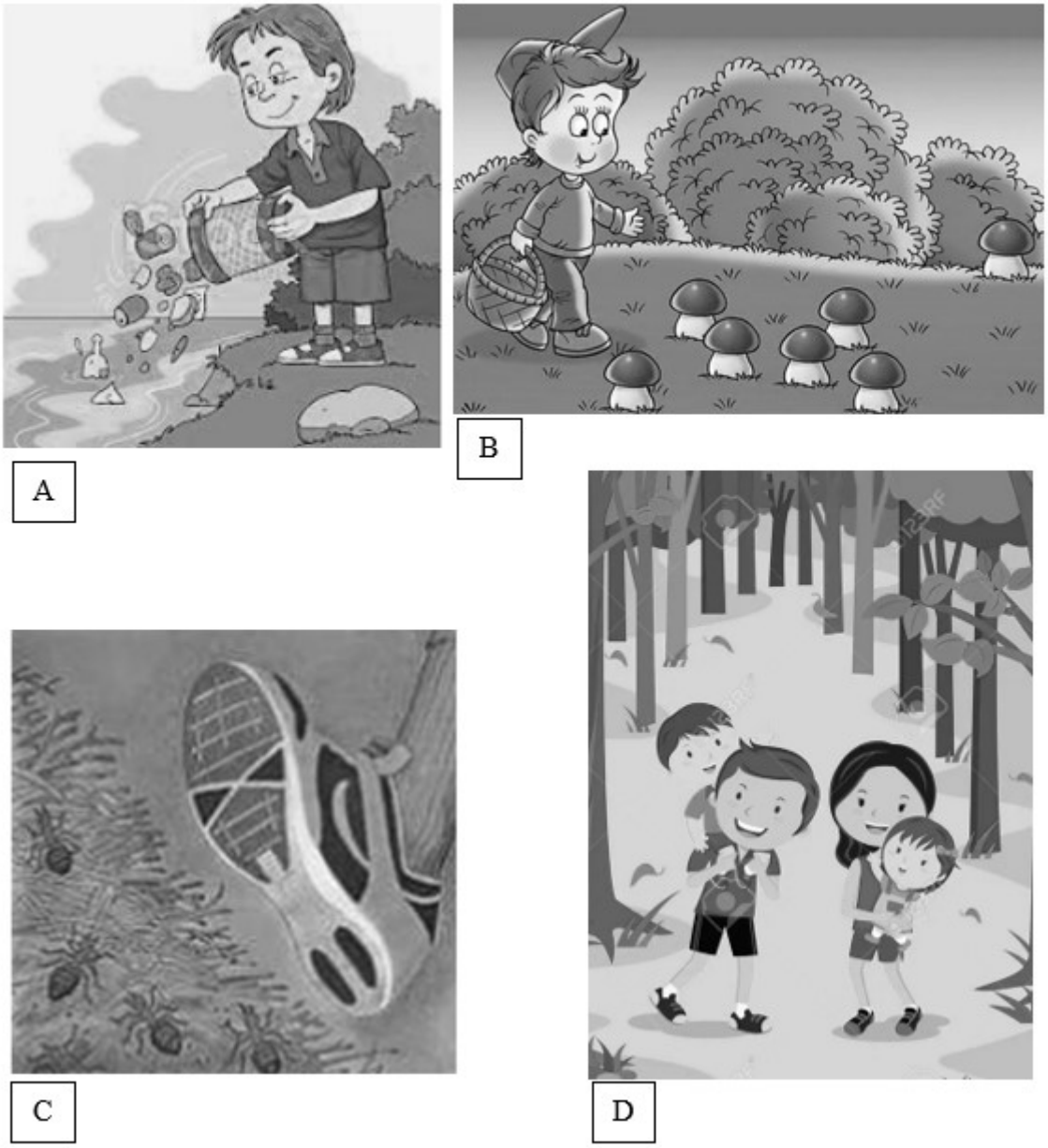

Obr. 53 Nevhodné (A, C) a vhodné (B, D) správanie v lese

Obr. 54 Hlučná hudba z rádia (Petríková, 2023)

Obr. 55 Vypúšťanie odpadových vôd do rieky (Petríková, 2023)

Obr. 56 Odpadky v lese (Petríková, 2023)

B13 Pracovný list 13

Názov: **Poď sa prejsť lesoparkom**

Vypracovala: Alexandra Petríková, Beáta Kyptová

Pomôcky: figúrky z hry „Človeče nehnevaj sa“, kocka so symbolmi hríbik, slimák, kvietok, motýľ, veverička, zajac (Obr. 58), hracia doska (Obr. 57), pravidlá hry, kartičky s nakresleným odpadom (Obr. 59).

Veková skupina: 5- až 6-ročné deti.

Motivácia: Učiteľka prečíta deťom príbeh.

Kde bolo tam bolo, bol raz jeden lesopark, v ktorom žilo veľa zvieratiek. Svietilo slniečko, motýle a včielky poletovali z kvetu na kvet a ochutnávali sladučký nektár. Slimáčiky si pochutnávali na hríbikoch, v korunách stromov veveričky poskakovali konára na konár a vtáčiky veselo štebotali. Len zajko smutne krivkajúc hopkal. Porezal si labku na odhodenej rozbitej fľaši. Niekto nezodpovedný odhodil smeti do trávy a nie do koša na fľaše. Pani učiteľka navrhne: „*Musíme ten odpad pozbierať, aby bolo v lesoparku čisto. Už sa nesmú poraniť zvieratká ani deti, ktoré radi chodia do lesoparku. Zahráme sa hru, v ktorej vyčistíme lesopark od odpadkov. Odpadky hádž vždy do koša rovnakej farby. Vieš prečo?*“

Postup: Hra „Poď sa prejsť lesoparkom“ obsahuje kocku so 6 symbolmi a kartičky, na ktorých je zobrazený rôzny odpad (zelená – sklo, modrá – papier, červená – kov, žltá – plast). Políčka na doske obsahujú symboly, po ktorých bude panáčik v lese postupovať po hodení kocky. Pri niektorých políčkach je vyznačený odpad, pri iných kontajner. V hre majú dôležitý význam.

Začiatok hry: Na začiatku hry si každý hráč vezme 4 figúrky jednej farby a postaví do zásobníka rovnakej farby v rohu hracej dosky. Jednu figúrku postaví hráč hneď na štartovacie políčko svojej farby.

Priebeh hry: Hru začína hráč, ktorý hodí kockou symbol zajačika. Ďalší nasleduje hráč vždy po pravej ruke (v smere šípky). Prvý hráč hodí kockou a postupuje v smere červenej šípky po lesoparku k najbližšiemu políčku so symbolom, ktorý padol na kocke. Ak padne hráčovi zajačik, opäť hádže kockou a môže sa rozhodnúť, že pôjde figúrkou ďalej, alebo nasadí do hry ďalšiu figúrku zo zásobníka (pokiaľ je políčko voľné). Pri postupe prekračuje hráč v ceste sa nachádzajúce figúrky protihráčov aj svoje. Ak padne rovnaký symbol na kocke, ako stojí figúrka na políčku, hráč opakuje hod, kým padne iný symbol.

Zber odpadu: Po ceste sa môže pri políčku nachádzať rôzny odpad a farebne označené koše (políčko má pozadie so zhodnou farbou ako je odpad). Ak zastane figúrka pri takomto políčku, vezme si z kôpky kartičku, ktorá označuje tento druh odpadu (majú zhodnú farbu) a do kôpky kartičku vráti, ak figúrka zastane pri políčku označujúcom príslušný kôš (je rovnakej farby ako nájdený odpad). Do košov môže hráč vhadzovať viac odpadkov (odkladať viac kartičiek), ak majú rovnakú farbu s košom.

Vyhodenie figúrky: Ak sa dostane hráč na políčko, ktoré je obsadené inou figúrkou, hráč túto figúrku vyhodí a ten ju postaví späť do zásobníka. Pokiaľ by hráč mal vyhodiť figúrku vlastnej farby, môže buď ťahať inou figúrkou alebo sa svojho ťahu vzdať.

Koniec hry: Keď hráči obídu s figúrkami celé kolo, pokračujú do domčeka. Ak hodí hráč jeden z dvoch symbolov, ktoré sa nachádzajú pred domčekom, môže doň vstúpiť. Hráč si môže figúrku postaviť na ľubovoľné miesto v domčeku. Do domčeka nesmie vstúpiť žiadna figúrka inej farby a figúrky sa tu z hry nevyhadzujú. Vyhodnotenie hry je až vtedy, keď všetci hráči umiestnia figúrky do domčeka. Každý si spočíta počet kartičiek s odpadom, ktoré im po hre zostali. Vyhráva ten, ktorému zostalo najmenej kartičiek s odpadom. V prípade remízy, vyhráva ten, ktorý skončil hru skôr.

Obr. 57 Hra „Poď sa prejsť lesoparkom“ (foto: Petríková, A., 2023)

Obr. 58 Drevené kocky vyrobené do hry vyrobené žiakmi našej školy (foto: Petríková, A., 2023)

Obr. 59 Pri laminovaní kartičiek pomáhali spolužiaci (foto: Kyptová, B., 2023)

Obr. 60 Obal na hru je vyrobený s odpadového materiálu (foto: Kyptová, B., 2023)

B14 Pracovný list 14

Názov: **Kvapka vody**

Vypracovala: Alexandra Petríková, Beáta Kyptová

Pomôcky: hra Twister.

Veková skupina: 5- až 6-ročné deti.

Motivácia: Pani učiteľka prečíta deťom príbeh.

Kde bolo tam bolo, bol raz jeden oblak. Vytvoril sa kdesi nad morom. Dlho putoval až raz sa dostal nad pevninu plnou krásnych farebných kvetov. Zastal a povedal si: „*Je môj čas byť užitočný*“. Z obláčika začali padať kvapky vody. Malá kvapôčka sa zobudila a cítila, že padá s ostatnými kvapôčkami vody. Zľakla sa. Dopadla na list krásnej kvetinky modrastej farby. Okolo nej boli i ostatné kvapky, ktoré obdivovali krásu kvetinky. Uvažovali, čo bude s nimi ďalej. Niektoré chceli zostať na kvietočku, iné chceli počkať a vidieť slniečko. Naša malá kvapka nechcela čakať, ale chcela skúsiť niečo nové. Spadla s kvietka na zem a obzerala sa okolo seba. Bola tam vysoká tráva a veľa priateľských i protivných, či neznámych živočíchov. Ako išla ďalej, narazila na veľké ružové stvorenie, ktoré bezvládne ležalo na zemi. Toto čudo sa pozrelo na kvapôčku. Kvapôčka bola nedôverčivá, zastavila sa a čakala, čo sa bude diať. Vysilená smädná dážďovka rozmýšľala ako ju osloví, tak aby kvapôčku neodplašila „*Ahoj, ja som dážďovka*“, povie veľké ružové stvorenie. „*Čo robíš tu sama dole*?“ Kvapôčka váhala či má odpovedať alebo ujsť. Dážďovka vyzerala milo. „*Spadla som z neba*,“ povedala kvapôčka. Dážďovka neváhala a pýtala sa slabnúcim hláskom ďalej. „*Potrebuješ pomôcť s nájdením ďalších kvapiek*?“ pýtala sa zvedavá kvapôčka. „*Nie, ale ďakujem*“, tíško odpovedala dážďovka. Kvapôčka si všimla v akom stave vyzerá dážďovka a opýtala sa: „*Nepotrebuješ niečo ty, alebo s niečím pomôcť*?“ Dážďovka si to premyslí, nechce využiť milosť kvapôčky, pretože vie ako dopadne pomoc od kvapôčky, ale aj tak sa opýta: „*Potrebovala by som aspoň kvapku vody*“. Kvapôčka si uvedomila, že chce byť užitočná. „*Prišiel môj čas“,* zašepkala si. Kvapôčka dážďovke pomohla prežiť a naplnila svoje poslanie „byť užitočnou“.

Postup: Po prečítaní príbehu pani učiteľka diskutuje s deťmi o tom, ako nie všade je dostatok vody. Voda je vzácna pre rastliny, živočíchy i človeka. Trávnaté oblasti s dostatkom vody ponúkajú pokrm mnohým bylinožravcom. V mori žijú vodné živočíchy. V púšti je menej rastlín a žije menej živočíchov. Učiteľka sa opýta „*Vieš, ktoré sú to? Ani na ľade a v snehu nie sú najlepšie životné podmienky. Vieš prečo?“*

Pohybová aktivita: Na Twisteri farby symbolizujú rôzne životné podmienky s vodou (zelené políčka – trávnaté oblasti, žlté políčka – sneha a ľad, modré políčka – more, červené políčka – rozpálená púšť). Potom sa deti hrajú podľa pravidiel hry Twistera. Učiteľka vysvetlí pravidlá hry: „*Roztoč ciferník s farbami a umiestni ruky alebo nohy na farebné políčka na podložke. Ten, kto sa udrží najdlhšie na nohách a rukách vyhráva*!“

B15 Pracovný list 15

Názov: **Stopy**

Vypracovala: Alexandra Petríková, Beáta Kyptová

Pomôcky: obrázky stôp zvierat a zvieratiek.

Veková skupina: 5- až 6-ročné deti.

Motivácia: Učiteľka prečíta deťom príbeh.

Kde bolo tam bolo, bol raz jeden les. Prichádzala zima. Večer padali z oblohy kvapôčky vody. No v noci sa kvapky vody premenili na biely sneh. Ráno bolo pre niektoré zvieratká plné prekvapení. Zistili, že to biele čudo je mäkučké, ale aj studené a vlhké. Ešteže majú kožušinku alebo perie, ktoré ich zahreje. Prvý z brlôžka vyliezol zvedavý zajačik. Hopol do bielučkej perinky a zbadal, že zanecháva po sebe stopy. Hopkal ku blízkemu potôčiku a zbadal ďalšie stopy. Boli iné, ako jeho. „*Komu asi patria?*“ pomyslel si zajko. „*Sú to stopy mojich priateľov alebo nepriateľov*“, uvažoval zajačik. „*Musím to vypátrať*“, zašomral si popod ňufáčik.

Pani učiteľka navrhne: „*Poďme zajačikovi v pátraní pomôcť*“.

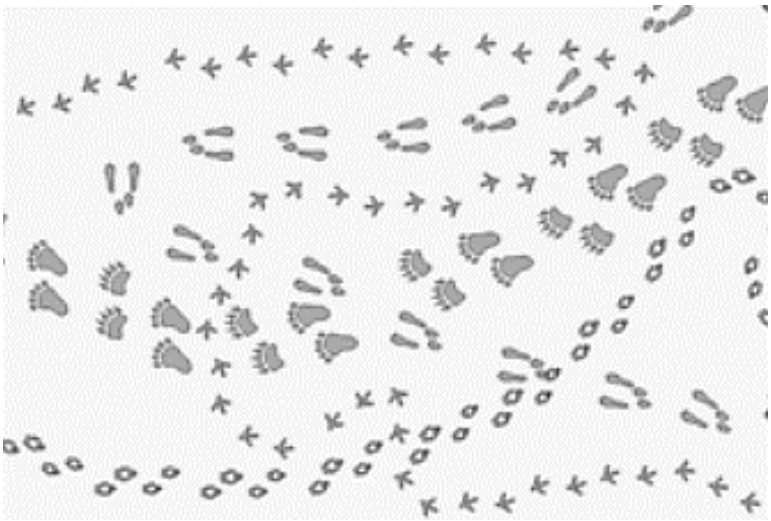

Obr. 61 Stopy zvierat v lese

Postup: Učiteľka ukáže deťom obrázky stôp bez označenia komu patria (Obr. 61) a obrázky zvierat. Deti usporiadajú stopy patriace ku zvieratkám (Obr. 62-65). Ukáže, že zvieratá majú odlišné stopy, že sa líšia veľkosťou, tvarom, pazúrmi. Diskutujú, ktoré zvieratká sú zajačikovi priatelia a ktoré sú nepriatelia. Diskutuje o zimných mesiacoch. Učiteľka sa detí opýta: „*Čo sa deje v zime? Ako sú prispôsobené zvieratá zime? Ktoré zvieratká sa uložia na zimný spánok? Ako ľudia pomáhajú zvieratkám v tuhej zime?*“

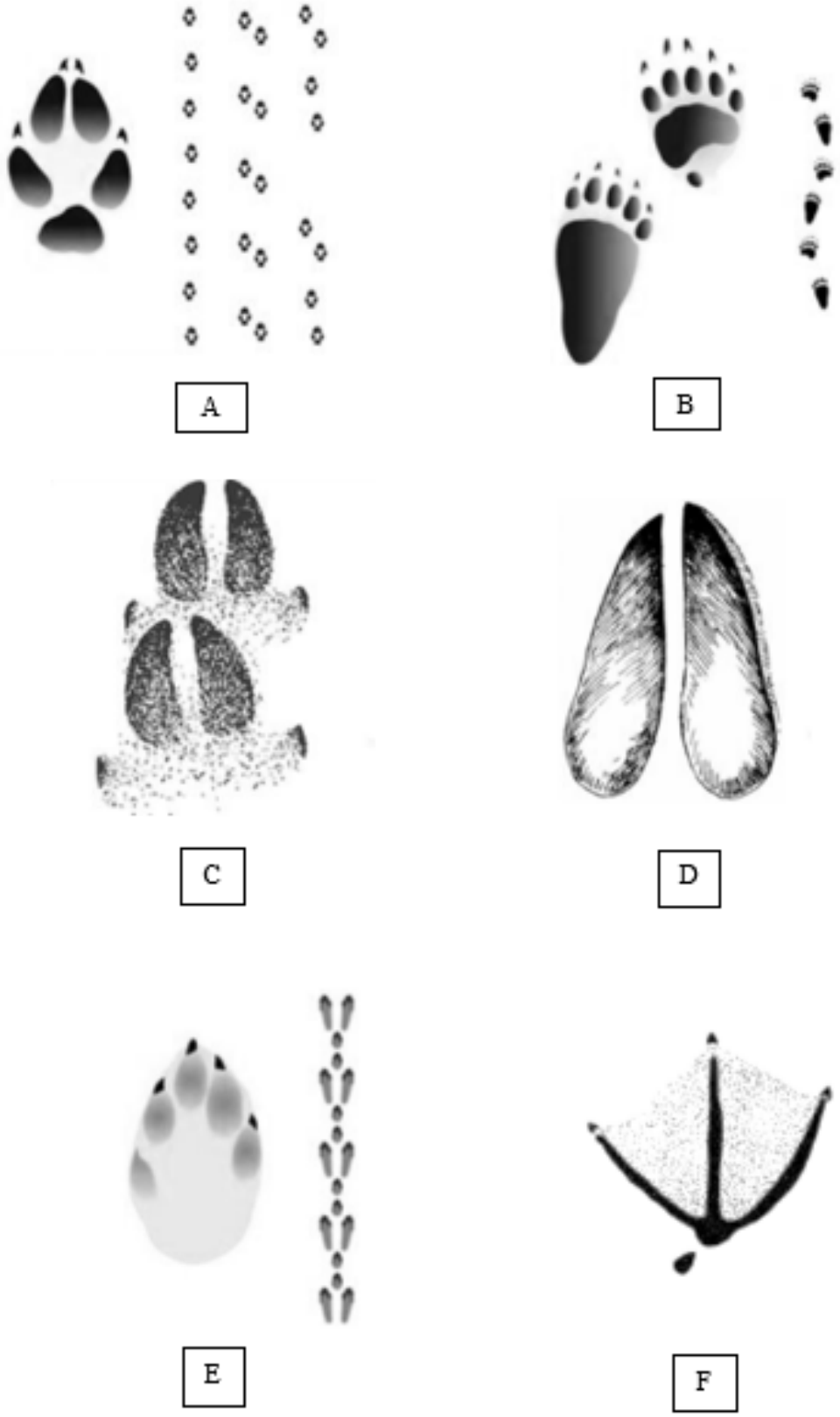

Obr. 62 Stopy zvierat: A – stopa líšky, B – stopy medveďa, C – stopy diviaka, D – stopa jeleňa, E – stopy zajaca, F – stopa kačice

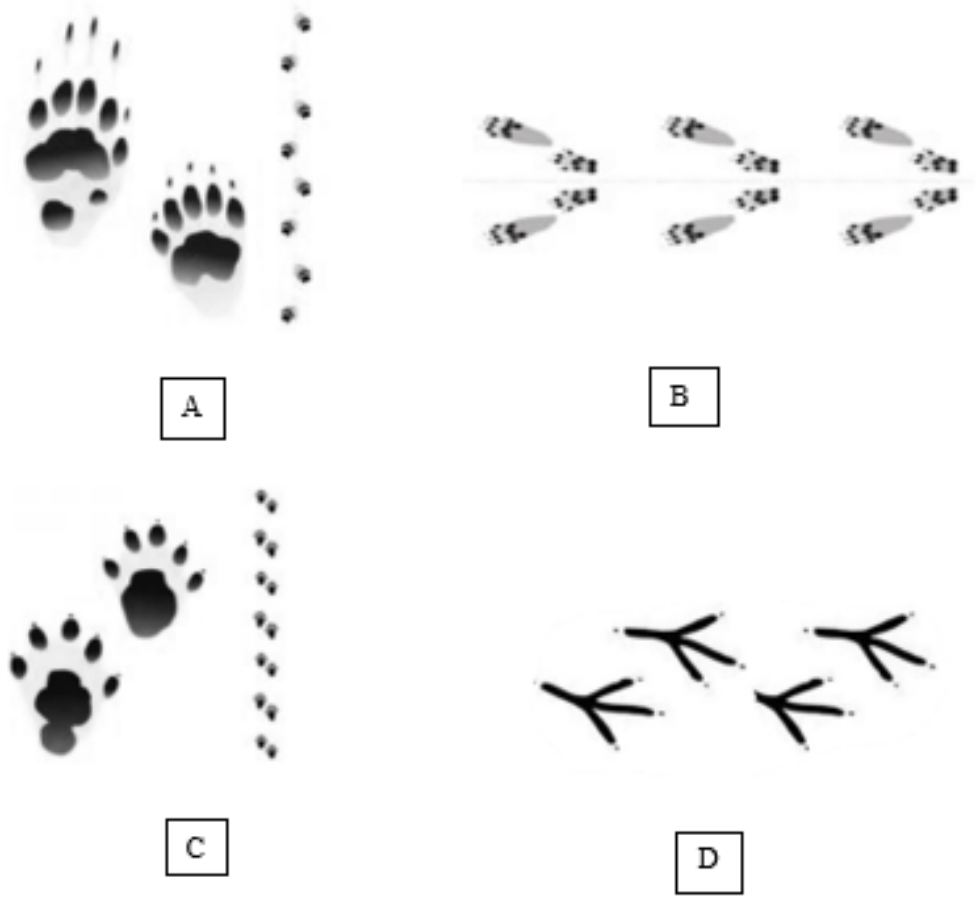

Obr. 63 Ďalšie stopy zvierat: A – stopy jazveca, B – stopy veverice, C – stopy vydry, D – stopy sýkorky

Obr. 64 Lesné zvieratá: A – veverica, B – zajac, C – vydra, D – diviak, E – jeleň, F – medveď

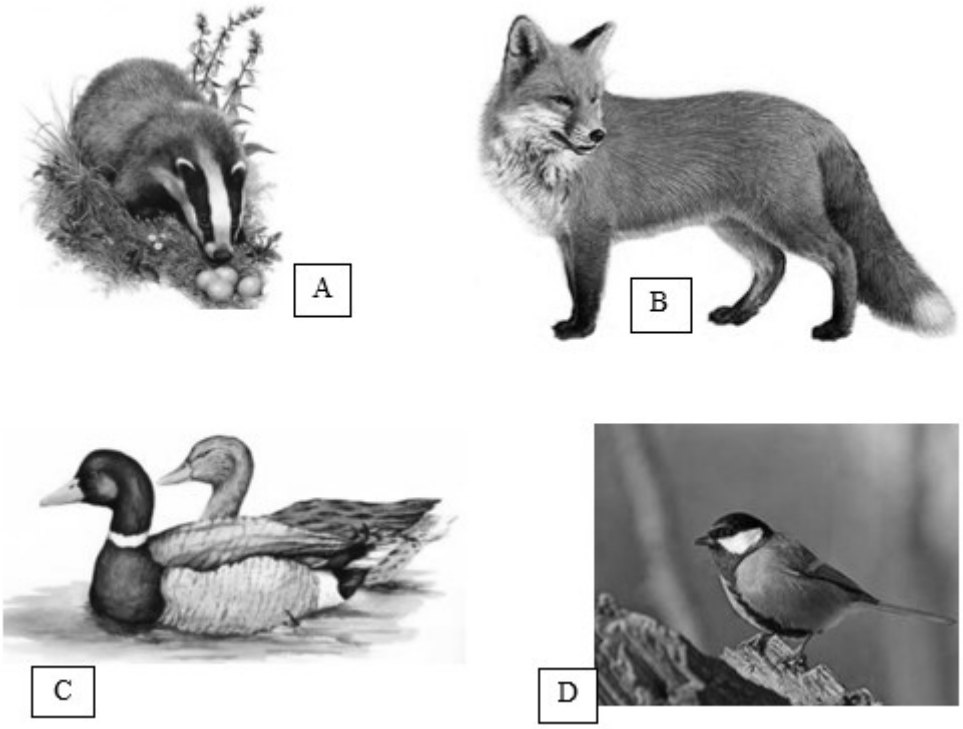

Obr. 65 Ďalšie obrázky zvierat: A – jazvec, B – líška, C – divé kačky, D – sýkorka

Zdroj obrázkov v prílohe

Bocian – https://stock.adobe.com/search?k=stork+cartoon&asset_id=123781159

Bystruško a Mudroško – https :// www.educol.net/coloriage-nains-i6512.html

Cvičiace postavičky – https://mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/pohybove_hry_2c_aktivity_a_cvi_enia _deti_pred_kolskeho_veku_3.12.13_zalomenie.pdf

Chlapec vyhadzujúci smeti do potoka – https://www.istockphoto.com/photos/cartoon-of-a-water-pollution-for-kids

Jalec - https://www.rybybb.sk/blog/index.php?tag=srzmsobb&start=64&length=8

Jeleň – https://snaturou2000.sk/zivocichy/jelen-lesny

Kapor – https://www.canstockphoto.com/carp-fish-engraving-style-vector-47876722.html

Krabice na triedený odpad – https://www.canstockphoto.com/illustration/cardboard-box.html

Krava – https://www.supercoloring.com/cs/omalovanky/kreslena-krava-1

Lesné zvieratká – https ://babyknihy.sk/babyknihy-blog/stiahnite-si-jesenne-omalovanky-farby-v-tube

Lipeň – https://podarilove.ru/sk/ryba-harius-ryba-harius-chto-izvestno-o-nei-chem-pitaetsya- harius/

Líška – https://www.mandalyprodeti.cz/https/www-mandalyprodeti-cz/https/www-mandalyprodeti-cz/liska-20x20-d77-htm

Mačka – https://www.aliexpress.com/af/Large-Cartoon-Cat-Embroidery-Applique-Transparent.html?aff_fcid=343bf472933d4de4abb91688052764c8-1674460188728-07159-_EGSMTQD&tt=API&aff_fsk=_EGSMTQD&aff_platform=api-new-link-generate&sk=_EGSMTQD&aff_trace_key=343bf472933d4de4abb91688052764c8-1674460188728-07159-_EGSMTQD&dp=420522-64975.7370804&dida=y&terminal_id=d26f0ed5bb9d4262a2bbda050a2bb5c3&origin=n

Muška – https://myloview.cz/nalepka-sada-roztomile-kreslenych-hmyz-berusky-vceli-motyly-a-svetlusky-c-3B685A9

Myš – https://www.i-creative.cz/wp-content/uploads/2012/02/mouse-3-coloring-page.jpg

Noha zašľapujúca kvet a mravce – https://www.facebook.com/338918939557709/photos/pcb.2882104248572486/2882098531906391/?type=3&theater

Plotica – https://www.prelovca.sk/o-rybarstve/plotica-obycajna/

Pstruh – https://myloview.cz/obrazy/tema/pstruh/

Rodina v lese – https://www.123rf.com/photo_89001324_happy-young-family-walking-in-forest-illustration.html

Skorocel – https://sk.pinterest.com/pin/563935184589422913/?amp_client_id=CLIENT_ID%28_%29&mweb_unauth_id=%7B%7Bdefault.session%7D%7D&amp_url=https%3A%2F%2Fsk.pinterest.com%2Famp%2Fpin%2F563935184589422913%2F

Stopa diviaka a diviak – https://snaturou2000.sk/zivocichy/diviak-lesny

Stopa jazveca a jazvec – https://snaturou2000.sk/zivocichy/jazvec-lesny

Stopa kačice a kačica – https://snaturou2000.sk/zivocichy/kacica-diva

Stopa medveďa a medveď – https://snaturou2000.sk/zivocichy/medved-hnedy

Stopa sýkorky a sýkorka – https://slideplayer.cz/slide/13078966/

Stopa líšky a líška – https://snaturou2000.sk/zivocichy/liska-hrdzava

Stopa veverice a veverica – https://snaturou2000.sk/zivocichy/veverica-stromova

Stopa vydry a vydra – https://snaturou2000.sk/zivocichy/vydra-riecna

Stopa zajaca a zajac – https://snaturou2000.sk/zivocichy/zajac-polny

Stopy zvieratiek – https://www.abcmaterskaskola.sk/a/stopy-v-snehu-farebne-predlohy-ukazka-222/

Šťuka – https://www.stocklib.com/royalty-free-illustrations/pike

Tráva – https://www.istockphoto.com/cs/vektor/zelen%C3%A1-tr%C3%A1va-hranice-vektorov%C3%A1-kreslen%C3%A1-sada-izolovan%C3%A1-na-b%C3%ADl%C3%A9m-pozad%C3%AD-gm1251287445-365122855

Trpaslík s rybou a žabou – https://www.kids-n-fun.nl/kleurplaat/david-de-kabouter/4766/david-bij-de-kikkers

Užovka – https://cz.depositphotos.com/14529615/stock-photo-illustration-of-a-nice-green.html

Veverička a trpaslík – https://www.supercoloring.com/cs/omalovanky/roztomily-trpaslik-0

Zajac – https://www.pinterest.de/pin/586312445212212740/?amp_client_id=CLIENT_ID%28_%29&mweb_unauth_id=&from_amp_pin_page=true

Zašpinený les a dievčatko s nádobou – https://a15dd4dff4.cbaul-cdnwnd.com/e597aedf3a3d6cb38eeeddd0d63bc8d5/200000139-4c2694c26c/Chor%C3%A1%20a%20zdrav%C3%A1%20pr%C3%ADroda.jpg

Zbieranie húb – https ://cz.depositphotos.com/stock-photos/picking-mushrooms.html
Žaba – https://icreate-sk.womanexpertus.com/kak-narisovat-lyagushku